

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

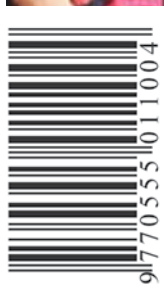
Силазак Духа Светога на Апостоле – Педесетница

pravoslavljе.srb : www.pravoslavljе.rs

Број 1158 Цена 90 динара 2.5 KM 15. јун 2015. године Излази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114

„Блиц“ саботира и истину и Србију

4. јун 2015. год.

Учестала пракса да листови и интернет-сајтови познате београдске медијске куће у страном власништву о Српској Православној Цркви по правилу објављују потпуне лажи или не мање штетне полуистине, данас, 4. јуна 2015. године, добила је у таблоиду *Блиц* свој врхунац у виду чланка под насловом „Руски патријарх саботира Србију“.

Овим поводом Српска Православна Црква изражава гнушање и запрепашћење јер је све што је написано у томе чланку апсолутна лаж. Никакво писмо Његове Светости Патријарха московског и све Русије Г. Кирила није ових дана стигло у Српску Патријаршију нити односи који се привиђају гласилу „берлинске Србије“ постоје између сестринских Православних Цркава, а поготову између Руске Православне Цркве и Српске Православ-

не Цркве, чије односе одликују братска љубав, сарадња и уважавање, да и не помињемо штетну помоћ коју је Московска Патријаршија пружала Пећкој Патријаршији како током пређашњих столећа тако и у наше доба.

Овом приликом не улазимо у то коме је у интересу да бесмисленим интригама покуша да наруши или лажно представи односе Српске Православне Цркве са Руском Православном Црквом, али позивамо оне који претендују на то да се зову посленицима јавне речи да престану да наносе штету Цркви и да послушају глас сопствене савести у односу на налоге које добијају, осим ако није реч о људима потпуно спаљене савести.

Позивамо и оне на које се новинари позивају, најчешће их називајући „један од српских владика“, да престану са наношењем неслагљиве штете Цркви која их је учинила оним што јесу и којој све дугују.

Из Кабинета Патријарха српског

Званични приједи

Његова Светост Патријарх српски Иринеј примио је, 28. маја 2015. г., у Патријаршији српској у Београду кардинала Курта Коха, председника Папског савета за унапређење јединства хришћана.

Састанку су присуствовали Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Епископ бачки Иринеј. У пратњи кардинала Коха били су апостолски нунцији у Београду монсињор Орландо Антонини, надбискуп београдски Станислав Хочева, секретар Папског савета за унапређење јединства хришћана патар Хијасинт Дестивеле и секретар Апостолске нунцијатуре у Србији патар Јануш Блаховјак.

У Сремчици

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је 31. маја, на празник Силаска Светог Духа на Апостоле – Педесетницу, Свету Архијерејску Литургију у Цркви Свете Тројице у Сремчици.

Житељи престонишког приградског насеља Сремчице молитвено и свечано су прославили славу свог храма. Евхаристијским сабрањем је началствовао Патријарх српски Иринеј у присуству многобројног народа, који је испунио храм и порту.

На слави Светотројичине цркве

Његова Светост Патријарх Српски служио је 1. јуна, на Духовски понедељак, Св. Арх. Литургију поводом

храмовне славе у Подворју Московске Патријаршије у Београду.

Патријарха Иринеја дочекала је пуна руска Црква Св. Тројице на Ташмајдану.

На Вождовцу и Авали

На дан празника Св. цара Константина и царице Јелене Патријарх Иринеј је служио Св. Арх. Литургију, поводом славе, у храму на Вождовцу,

посвећеном овим угодницима Божијим а саслуживали су протојереји-ставрофори: др Драгомир Сандо, професор ПБФ, и Чедомир Савичић; протојереји: Милош Мићић, настојатељ Храма Св. пророка Илије у Миријеву, Ђорђе Поповић, парох при Вождовачком храму, као и протођакон Стевица Рапајић и ђакони Драган Таназијевић и Верољуб Сандо.

После литургијског сабрања у Вождовачком храму, 3. јуна, Патријарх Иринеј је освештао крст и обележио место за постављање темеља цркве брвнаре посвећене Св. деспоту Стефану Лазаревићу на Авали.

Бранислав Илић, сцугени ПБФ

ПРАВОСЛАВЉЕ 1158

2

Активности Патријарха

4

Саопштење Св. Арх. Сабора
Српске Православне Цркве

6

Најсветије место у Београду
Олиа Сшојановић

8

Дарови Животворног Духа

10

Традиционалне и либералне
вредности у савременом друштву
– Ставови Првојерарха Руске
Цркве – (први део)
Митрополит Иларион (Алфејев)

14

„Обојене револуције“
као претња културној
и верској баштини
др Александар Раковић

16

Жан Франсоа Колосимо
о положају хришћана
на Блиском истоку:
Крај блискоисточне
хришћанске цивилизације

20

Епископ Мардарије Ускоковић,
апостол православља у Америци

22

Годишњица крштења Бугара
(865–2015)Прошорејер-сшапрофор
проф. др Радомир Појовић

24

Како нас је видео А. Рајс (33)
Српски дан у Француској
Анџоније Ђурић

26

Видовдан 1915. године
Живорад Јанковић

28

Човек је свуда и увек човек
Презвијер Глијорије Марковић

30

Вредности
Саша Велимир

33

Представа у режији живота
Зоран Машић

34

Хајдегер
и националсоцијализам
Прошорејер Зоран Андрић

36

Свет књиге

40

Наука, уметност, култура...

42

Кроз хришћански свет

44

Из живота Цркве

48

Апели

На насловној страни:
**Патријарх Иринеј и верници испред
Цркве Свете Тројице у Сремчици**
Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије

Главни и одговорни уредник
Презвитајер др Александар Ђаковац

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крућковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Ђорђе Остојић

Чланови редакције
Презвитајер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двојро. Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична поштом: 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP;
авионом: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:
Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDE33)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavska Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:
Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 11 30-25-113
Претплата: +381 11 30-25-105, 30-25-113, 064 17-83-786
e-mail: pravoslavje@spc.rs – редакција
pretplata@spc.rs – претплата

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и
прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.

Дизајн: Соба.rs

Графичка припрема, слог и прелом: Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 52300 Горњи Милановац

тел/факс: 052/717-322, 011/2461-158

CIP – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље

COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама
Владе Републике Србије

Графичка припрема овог: 1158. броја Православља, завршена
је у среду, 10. јуна 2015. године у 8.00 часова, када је
у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

Саопштење Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве

Саопштење за јавност са редовног заседања одржаног у Београду од 14. до 29. маја 2015. године

Редовно заседање Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве одржано је, под председништвом Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја, од 14. до 29. маја 2015. године у Патријаршији српској у Београду. У раду Сабора учествовали су сви епархијски архијереји Српске Православне Цркве осим митрополита дабробосанског г. Николаја. По први пут после заседања 2011. године на Сабору је био и архиепископ охридски и митрополит скопски г. Јован, ослобођен пре неколико месеци из скопског затвора Идризово великим заузимањем Његове Светости Патријарха московског г. Кирила и Руске Православне Цркве уопште, уз садејство Српске Православне Цркве у мери у којој је то било могућно.

Сабор је свој рад започео саборним служењем свете архијерејске Литургије у Саборном храму Светог Архангела Михаила у Београду. Литургију је служио и на њој беседио Патријарх српски г. Иринеј уз саслужење седамнаесторице архијереја и молитвено присуство још толико њих. У склопу

евхаристијског чинопоследовања извршен је и традиционални чин призива Светога Духа за успешан ток и исход овогодишњег Сабора. Потом је Патријарх на почетку прве саборске седнице, у уводном обраћању сабраним архијерејима, указао на најважнија питања живота и мисије Српске Православне Цркве у овом историјском тренутку, у данима великих искушења и изазова и код нас и у свету, али и великих могућности за духовни препород и напредак.

Најбогоугоднија и стога најважнија саборска одлука јесте одлука о установљавану нових празника у календару Српске Православне Цркве. Наиме, сабору светих једногласно су прибројани, то јест канонизовани су и прослављени, свети мученици пребиловачки (њихов спомен ће се славити 24. јула по старом, односно 6. августа по новом календару), затим свети Мардарије (Ускоковић), епископ америчко-канадски (његов празник ће бити сваког 29. новембра, односно 12. децембра), и преподобни Севастијан Џексонски (Дабовић, спомен 17/30. новембра).

Сабор је одлучио да се на нивоу Српске Православне Цркве, а не само на локалном или регионалном нивоу, достојно прослави велики јубилеј – хиљаду година од мученичке смрти светог Јована Владимира, највећег српског владара из преднемањићког периода (1016–2016). Разне духовне и културне манифестације почеће већ ове године, а завршна свечаност биће, ако Бог да, идуће године.

Сабор је прихватио извештаје о учешћу делегације Српске Православне Цркве у раду свеправославних предсаборских конференција и свеправославне комисије за ревизију текстова припремљених за Свети и Велики Сабор Православне Цркве, који се планира за идућу годину, и начелно одобрио став који је иста заступала по кључним питањима о којима ће се одлучивати на том свеправославном Сабору. Коначну формулацију тога става поверила је посебној комисији, у коју улазе и чланови споменуте делегације.

Примљен је и извештај о радовима на унутрашњем уређењу Спомен-храма Светог Саве на

Врачару и донете начелне одлуке о даљем току тих радова, нарочито о програму израде мозаика и фрескописању у најтешњој сарадњи са Руском Православном Црквом и надлежним органима Русије.

Пошто је испуњен услов за обнављање дијалога са представницима „Македонске Православне Цркве“, – а то је било ослобођење неправедно утамниченог архиепископа охридског г. Јована, – Сабор је одлучио да позитивно одговори на предлог архиепископа г. Стефана о наставку дијалога у циљу превазилажења црквеног раскола и васпостављања канонског поретка у Републици Македонији. Српску Православну Цркву у дијалогу ће представљати митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије и епископи бачки г. Иринеј и захумско-херцеговачки г. Григорије, а уз њих ће, као представник канонске Охридске Архиепископије, бити и епископ стобијски г. Давид.

Сабор је одлучио да прихвати још један дијалог – дијалог са Римокатоличком Црквом, односно са Хрватском бискупском конференцијом, поводом намере Римокатоличке Цркве да канонизује контроверзног кардинала Алојзија Степинца, надбискупа загребачког за време Другог светског рата и званичног викара оружаних снага такозване НДХ. У ту сврху Свети Синод ће, по налогу Сабора, образовати одговарајућу комисију. Разговараће се о Степинчевој улози у том трагичном раздобљу, и то у контексту српско-хрватских односа у 20. веку.

За председника сталне саборске Комисије за дијалог са Хрватском бискупском конференцијом именован је митрополит загребачко-љубљански г. Порфирије, а за председника Одбора за Јасеновац – епископ славонски г. Јован, док је за питања изучавања јасеновачких логора смрти у Градини, на босанској страни, и даље надлежан епископ бањалучки г. Јефрем.

Као и сваке године, посебна пажња је посвећена невољама наше Цркве и нашег народа на Косову и Метохији и донете су одлуке о путевима и начинима да се те невоље ублаже, кад већ не могу бити отклоњене, са посебним, по Бог зна који пут поновљеним, апелом да се прогнанима и расељенима омогући повратак и опстанак на прадедовским огњиштима. Са једнаком бригом и одговорношћу сагледане су, такође, тешкоће и искушења са којима се Црква и српски народ сусрећу у Црној Гори, Хрватској, Босни и Херцеговини и другде услед притисака, неправди и дискриминације, као и у самој Србији услед повремених неканонских упада клирика суседних помесних Цркава на подручје наших епархија у Источној Србији.

Не мање пажње посвећено је, као и ранијих година, питањима црквене просвете и школства, верске наставе, научно-просветних установа, као што су Библиотека, Архив и Музеј Српске Православне Цркве, научне делатности, информативне службе и слично.

Изражена је захвалност Сабора Влади Србије и свим надлежним државним надлештвима у Србији, у првом реду Управи за сарадњу са Црквама и верским заједницама при Министарству правде, за свестрано разумевање и подршку, нарочито за ону на Косову и Метохији. Иста таква захвалност припада и Републици Српској – њеној Влади и народу.

Посебна пажња посвећена је кризи брака и породице, чији врхунац је све већи број абортуса, што је еуфемизам за чедоморство, развода, породичног насиља и других појава које разарају брак и породицу. Изражена је велика забринутост због исељавања, „одлива мозга“, опште небриге за младе, за село, за социјално угрожене, и тако даље.

Разматрано је и питање верске службе у Војсци Србије и предложене мере за њено побољшање. Саслушани су и прихваћени извештаји о раду Светог Синода, епархијских архијереја, епархијских

управних одбора, добротворне фондације „Човекољубље“, поклоничке агенције „Добročинство“ и других установа Српске Православне Цркве.

Начелно је одлучено да се размотри могућност деловања представника Српске Православне Цркве у Бриселу ради контаката и промописања њених интереса пред институцијама Европске уније, у сарадњи са представништвима неких других Православних Цркава, а по потреби и са представништвом Ватикана као државе.

Досадашња Епархија средњоевропска преименована је у Епархију франкфуртску и све Немачке, са седиштем у Франкфурту.

Монах Артемије, вођа познате расколничке групације, враћен је у ред световњака под својим крштеним именом Марко и трајно искључен из црквене заједнице, уз позив њему и Негославу Николићу, његовом лажном „хорепископу Николају“, да се покају и врате Мајци Цркви, која ће их, ако то учине, са радошћу примити у свој загрљај.

Епископи канадски г. Георгије и милешевски г. Филарет разрешени су од управљања повереним им епархијама и стављени Сабору на располагање.

Врховни суд Новог Јужног Велса у Аустралији донео је пресуду у корист Митрополије аустралијско-новозеландске Српске Православне Цркве, а против самозване расколничке „Слободне Српске Цркве“, што је Сабор са радошћу поздравио.

Одређени су чланови Светог Архијерејског Синода. Поред митрополита црногорско-приморског г. Амфилохија и епископа шабачког г. Лаврентија, чији мандат још траје, продужен је мандат епископу рашко-призренском г. Теодосију, а за новог члана изабран је епископ бачки г. Иринеј.

*Епископ бачки Иринеј,
иорђијарол
Светиој Архијерејској Сабору*

У Брестовику, у Архиепископији београдско-карловачкој

Најсветије место у Београду

Олиа Стојановић

„Мартиријум Светих Ермила и Стратоника темељ је наше свеукупне хришћанске историје“ (*Митрополит Амфилохије*).

Са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја, 24. маја 2015. године, када смо прослављали 318 Отаца Првог васељенског сабора и Свете Кирила и Методија, Његово Високопреосвештенство Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије служио је Свету Архиепископску Литургију у Брестовику на Мартиријуму Светих Ермила и Стратоника, првих београдских мученика. Саслуживали су јереј др Оливер Суботић, јереј Александар Митровић и ђакони Драган Неђић и Никола Радовић, а у присуству мноштва парохијана овога места.

Презевавши колач у спомен на Свете мученике Ермила и Стратоника, пригодном беседом верном народу обратио се Митрополит Амфилохије. „Библијски стихови – ‘Господ је просвећење моје и Спаситељ мој кога ћу се бојати’ – били су и остали идеја водиља како Светих Ермила и Стратоника тако и Светих Кирила и Методија, које прослављамо данас, као и Отаца Првог васељенског сабора, оног великог сабора на којем је написана и сажета вјера наша хришћанска у Символу вјере, коју Црква наша понавља кроз све вјекове и понавља

вљаће до краја свијета и вијека. То су ријечи и свих хришћана до данашњих дана.

Црква је по својој природи саборна, тако исповиједамо такође у Символу вјере, јер сви они који су у Христу крштени, који су се крштавали и који ће се крштавати, они су у Сабору живих и живоносни! Тај сабор је просвећени сабор истином Христовом. Зато, ево, и на икони Светих мученика Ермила и Стратоника је записано да је свјетлост Он,

Јединородни Син Божији који посвећује свакога човјека који долази у овај свјет. Он је Спаситељ наш и нема чега да се бојимо ако је Бог са нама. Ако је у нама Он, Који је вјечни Бог, непролазни, истинити, Који је вјечни живот, Који је вјечна истина, онда прије свега и изнад свега ми кроз Њега и у Њему постајемо вјечна и непролазна бића. Зато у

Символу вјере исповиједамо и васкрсење мртвих. Не само што прослављамо Христово Васкрсење у току читавог нашег живота, у току литургијске године, нарочито сваке недјеље, па и ове недјеље, него у исто вријеме Његово Васкрсење прослављајући, прослављамо и наше васкрсење, васкрсење свих створења, свих живих бића изнедрених на зе-

мљи до данас и до краја свијета и вијека. Христово Васкрсење је темељ и основа свега што се догађало од искона и што се догађа и што ће се догађати до Страшног суда и послје Страшног суда.

Овдје, на овом мјесту гдје се ми данас налазимо, су двојица живих свједока Васкрсења Христовога. Ово је најсветије мјесто у Београду. Нека смо га ми сада заборавили. Али да знате, све светиње и сви храмови овога града – они су никли из ове светиње, из имена Ермила и Стратоника, мученика бачених овдје у Дунав, па овдје пренијетих и похрањених на овом светом мјесту. Најсветијем мјесту. И Храм Светога Саве којег данас градимо ниче из овога храма. Он се гради на овоме темељу. Овај темељ из апостолских времена, из првога вијека. Ми нисмо довољно ни свјесни каква је ово светиња овдје сакривена на овом златном Божијем брду, међу овим виноградима и овдје поред ове ријеке Дунава. Нијесмо ни свјесни каква је то велика и живоносна светиња и каква су то били двојица великих мученика Христових. И, ако Бог да, овдје убудуће у ову недјељу прије Силаска Духа Светога на Апостоле, да буде сабор свега народа и свега града Београда.

Сабор Светих мученика Ермила и Стратоника. Јер они то заслужују. Они су кичмена можда Цркве Божије, кроз двије хиљаде година. Тамо гдје је канула кап мученичке крви – то је сјеме било и остало за нове хришћане. Да није било Светих мученика Ермила и Стратоника, не би било ни Светих Кирила и Методија, које такође данас прослављамо. Да није било тог мученичког подвига Ермила и Стратоника не би било ни Првог васељенског сабора. Из њихове мученичке крви су израсли Оци, из њихове мученичке крви је израстао велики цар Константин. Да се нису древни хришћански мученици тако вјерно жртвовали за Исуса Христа, за вјеру праву, истиниту, за Јеванђеље, као свједоци

живота вјечнога, не би могло хришћанство да побиједи у она многобожна времена, у вријеме страшнога гоњења цара Нерона, Трајана, па све до ца-

ра Диоклецијана, великог убице и гонитеља хришћана. Древни хришћански мученици су жртвовали себе, и благодарећи томе Црква је побиједила и царе и краљеве. И побјеђује и данас. И побјеђиваће до краја свијета и вијека. Неуништива је Црква Христова, јер је и сам Господ рекао да је саградио Цркву своју и врата пакла неће је побиједити. Ми смо свједоци великога гоњења и страдања хришћана у нашем 21. вијеку. Ништа мањег гоњења и страдања од оног гоњења и страдања у прва три вијека гоњења Цркве Божије. И ево

данас, послје тог гоњења не само што Црква није нестала, као што су прорицали наши лажни пророци бољшевички и сви други. Данас је поново она права, изворна Црква Христова присутна у свијету више него икада у току двије хиљаде година Нема мјеста на земаљском шару гдје се данас не служи Литургија православна, оваква какву смо ми овдје данас служили. Од Јапана и Китаја до Аустралије, Новог Зеланда, Сјеверне и Јужне Америке. А да не

говоримо о древним хришћанским црквама овдје на Балкану. И поново је Црква Божија заблистала. Милиони људи су се поново вратили Господу, крштавају се и у овом граду и широм свега земаљскога шара.

Дакле ово мјесто, ово најсветије мје-

сто у Београду је темељ свих храмова и светиња које су касније настајале и подизале се овдје. Смијемо ли ми заборавити темељ свих тих светиња?

Стога, убудуће, сваке године, уочи Духовдана у недјељу, овдје на овоме светом мјесту сабор свега Београда. Јер ово је мјесто које је темељ Цркве Божије, темељ наше свеукупне хришћанске историје, беседио је Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски Амфилохије.

Сабор Светих Ермила и Стратоника

Митрополит Амфилохије је предложио да се убудуће на овом месту уочи празника Педесетнице организује сабор Светих Ермила и Стратоника: „Од данас сваке године у недјељу уочи Духова да се празнује и Сабор Светих Ермила и Стратоника, гдје ће се сабирати цијели Београд на њиховом Мартиријуму, и да се на тај начин достојно прославе ови дивни Божији угодници.“ Да то буде сабор у којем би учествовали сви Београђани, „јер тамо гдје је пала кап мученичке крви, то је било и остало сјеме за нове хришћане“.

Друго спортско сабрање „Свете Србије“

Дарови Животворног Духа

О. Стојановић

Спортска манифестација употпуњена занимљивим уметничким дешавањима, која је окупила преко 30.000 деце, хиљаду учесника програма, познатих активних и некадашњих спортиста, певача, глумаца, одржана је по други пут у организацији ПСД „Света Србија“ уз подршку званичног гласила СПЦ за децу *Светосавској звонца* и вероучитеља Архиепископије београдско-карловачке.

Враћање духовних и традиционалних вредности у свакодневни живот најмлађих – то је био мото и овогодишње, друге по реду, спортско-уметничке манифестације одржане на Ади Циганлији 30. и 31. маја ове године, под називом „Спортско сабрање Свете Србије“. Уз благослов Патријарха српског Иринеја, у организацији Православног спортског друштва „Света Србија“, а уз велику помоћ гласила за децу Српске Православне Цркве, *Светосавској звонца*, и вероучитеља АЕМ, дводневна збивања на Ади су искрено одушевила не само младе нараштаје већ и њихове родитеље, баке, деке, шетаче који су убрзо постајали „саучесници“ и страствени навијачи.

Све је почело у суботу предвече, пројекцијом филма „Бићемо прваци света“ режисера Дарка Бајића, која је изазвала огромно интересовање, те су трибине на великом фудбалском терену на Ади Циганлији биле премале да приме све. Преко три хиљаде гледалаца заузело је сва расположива места, заједно са драгим гостима, децом са Косова и Метохије, која су пристигла на ово дводневно дружење у Београд, у организацији Канцеларије за Косово и Метохију, па су травнати терени многима заменили седиште на трибинама. Но, било је то дивно и топло јунско предвечерје, које је уз срдачне и пуне љубави речи добродошлице, изречене од стране конференсијеа Димитрија Стикића и домаћина вечери и председника ПСД

„Света Србија“ Дејана Томашевића, испунило и она најтананија очекивања. Атмосферу заједништва, припадности, породичних вредности, златних српских традиционалних стубова здравог друштва – чојства, јунаштва, здравља, спортског надигравања, додатно је обојила појава и говор Ранка Жеравице, легендарног селектора шампионске репрезентације, човека о којем и говори филм „Бићемо прваци света“. Обративши се публици рекао је да бављење спортом не утире пут само ка здравом животу већ и ка многим добрим животним навикама. Говорећи под јаким емотивним набојем искрено је признао да са великим нестрпљењем ишчекује да по први пут види делове свог живота на филмском платну, и то у таквом

друштву у којем се нашао те вечери. Пројекцији филма је присуствовао и режисер, Дарко Бајић, који је на бини, поздрављајући све, рекао да је ово највећи број гледалаца на једној пројекцији, који га је до сада гледао. Након филма, све до сат пред поноћ, настављено је лепо музичко дружење са Иваном Јордан и Жељком Васићем.

Други дан Спортског сабрања почео је свечано и молитвено – Светом Архиепископском Литургијом којом је, са благословом Патријарха Иринеја, начествовао Епископ аустралијско-новозеландски Иринеј, са свештенством Архиепископије београдско-карловачке. Светој Литургији су, поред неколико хиљада деце и њихових родитеља, присуствовали и

престолонаследник Александар и принцеза Катарина Карађорђевић, Милета Радојевић, директор Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије, Марко Ђурић, директор Канцеларије за Косово и Метохију, Горан Весић, менаџер Града Београда, као и чланови Управног одбора ПСД „Света Србија“ на челу са председником Дејаном Томашевићем.

Поздрављајући велико сабрање Спортског друштва „Света Србија“, Владика Иринеј је истакао да је старање о здрављу тела важно за духовни живот деце и одраслих, поручивши свима да је „наша одговорност да дарове Животворног Духа искористимо како бисмо били „старатељи овога света“.

По завршетку Литургије уз химну „Боже правде“ и лепет крила на десетине белих голубова који су похрлили у небо из руке учесника, започео је спортско-такмичарски део овог дводневног сабрања најмлађих српских нараштаја. Било је ту и много јавних личности српске политичке и културне сцене, али посебан утисак на све присутне је оставило обраћање Новака Ђоковића путем видео-бима, директно са Ролан Гароса, који им је пожелео много среће и успеха у спортским надметањима.

После скокова падобранаца и показне вежбе специјалних јединица војске Србије – Кобре, своје

спортско умеће су показали и српски Краљевски ред витезова, припадници Свибора и други. На самом централном терену малишани су могли да се опробају и упознају многе спортске вештине, уз асистенцију тренера, као што су фудбал, одбојка, рагби, кошарка, играонице за децу, трке у џаковима, навлачење конопца и многи друге.

За то време, на околним теренима одиграни су турнири у фудбалској мини, макси и баскет лиги уз учешће неколико хиљада деце спортиста.

У 15.00 почео је централни спортски догађај манифестације, кошаркашка утакмица екипе Белих – Бићемо прваци света и Црвених – Света Србија. Своје умеће под обручевима на утакмици показали су: Дарко Бајић, Александар Радојичић, Славко Гак, Слободан Трукуља, Андрија Кузмановић, Жељко Васић, Марко Булат, Никола Немешчевић, Игор Лазић Нигор, Дејан Томашевић, Предраг Даниловић, Игор Ракочевић, Предраг Дробњак, Душан Кеџман, Вања Грбић, Драган Тодорић, Влада Кузмановић, Жарко Чабаркапа и многи други.

За најмлађе посетиоце припремљени су дарови, а за све госте служен је војнички пасуљ.

Сви садржаји Спортског сабрања били су бесплатни.

Извор: Светосавско звонце

Патријарх руски Кирил
(фото: mitropolija.com)

Традиционалне и либералне вредности у савременом друштву

– Ставови Првојерарха Руске Цркве –
(први део)

Митрополић волоколамски Иларион (Алфејев)

(Превод са руског др Ксенија Кончаревић)

Патријарх московски и све Русије Кирил први је православни Првојерарх који је на размеђу 20. и 21. века истакао фундаментални проблем везан за однос традиционалних и либералних вредности. Он је то учинио у два чланка која су се појавила у штампи крајем 20. столећа. Ови чланци имају кључни значај за поимање његове фундаменталне идејне оријентације која одређује основни вектор његове богословске, философске и политиколошке мисли.

Први чланак, „Препознавање времена: либерализам, традиционализам и моралне вредности европских интеграција“, који се појавио у *Независимој џазети* 25. маја 1999. године и који је прештампан у часопису *Црква и време*, изазвао је оштре полемике у

јавности. Наслов чланка представља реминисценцију на речи Свештенотученика Игњатија Богоносца: „Времена препознавај. Очекуј Онога изнад времена – Ванвременога.“¹ У преамбули чланка аутор поставља питање: „Какве проблеме пред нас поставља столеће које је на измаку? У чему је изазов наше епохе?“

По мишљењу Патријарха Кирила, фундаментални изазов нове епохе састоји се у „неопходности да човечанство изгради такав цивилизацијски модел свога постојања у 21. веку који би претпостављао потпуну хармонизацију драматично супрот-

стављених императива неолиберализма и традиционализма. Пред Западом и Истоком налази се изузетно тежак, али никако не безнадежан задатак заједничког тражења баланса између прогреса у сфери очувања права личности и мањина, са једне стране, и очувања националног, културног и верског идентитета појединих народа, с друге“.

Према Патријарховим речима, „за многе недовољно видљива, али због тога не мање реална позадина војно-политичких, културно-религијских, националних и других конфронтација чији смо сведоци данас, у посткомунистичкој епоси, састоји се... у противљењу конзервативног начела и традиционалног поимања света исфорсираном, да не кажемо насилном, имплементирању нео-

¹ Светог Игњатија Богоносца *Посланица Поликарпу Смирнском*, III, 2. Превод наводимо према: *Дела айосѿолоских ученика*, прев. са грчког изворника Еп. Атанасије Јевтић, Врњачка Бања – Требиње, 1999, стр. 266 (прим. прев.).

либералних вредности. У томе се састоји унутарњи сиже идејне драме нашег доба“.

Исход трагичних догађаја 20. века – двају светских ратова и конфронтације између социјалистичког и капиталистичког система, која се завршила колапсом овог потоњег – постао је стварање једног цивилизацијског стандарда који се прихвата као универзални, као норма која нема алтернативу. Њега Патријарх Кирил дефинише као „либерални“, за разлику од „традиционалног“.

Генеза либералног цивилизацијског и идејног стандарда везује се за епоху просветитељства: „Познато је да у 18. веку, пред крај епохе просветитељства, у Европи настаје, а у следећем веку значајно се интензивира и афирмише либерална доктрина. Идеја потпуног ослобођења индивидуе од ограничења социјалног, политичког, националног, верског, јуридичког и других типова неретко је надахњивала револуционарне покрете који су се борили против тадашњег државног уређења у земљама Западне Европе и у Русији. Поборници оваквог усмерења као фундаменталне проблеме епохе постулирали су неслободу индивидуе, која је спутана структурама, институцијама државе, социјалним уређењем, доминантним моралом, предрасудама и разним условностима. Према томе, личност је требало ослободити од робовања спољашњим силама, јер човек ‘по дефиницији’ јесте апсолутна и коначна вредност, а његова добробит јесте критеријум правичности друштвеног уређења.“

Либерални поглед на свет у центар универзума поставља човека „као меру свих ствари“. Међутим, према хришћанској верској доктрини, човек после греховног пада не може служити као морални еталон, будући да његове греховне наклоности изискују непрестано кориговање. „Та представа о изопаченој човековој природи данас више уопште није присутна

„Суштину проблема не сагледавамо у томе што се либерални стандард, који је формулисан на нивоу међународних организација, данас поставља у основу међународне политике, него у томе што се тај стандард прокламује као обавезан за организовање унутрашњег живота земаља и народа, укључујући и оне државе чија културна, духовна и верска традиција у обликовању тога стандарда практично није репрезентована.“

у савременом западном мишљењу. У њој тријумфује комплекс идеја паганског порекла – идеја које су почеле да се афирмишу у култури Западне Европе у епоси ренесансе. Наиме, управо је ауторитет ренесансе апсолутизовао концепцију антропоцентричности универзума, док се у средиште бића и социјума поставља индивидуа. На тај начин, напоре са повратком античкој култури, у епоси ренесансе дошло је до духовне инволуције европске друштвене мисли, која је узмицала од хришћанских вредности ка регресивној, паганској етици и паганском погледу на свет.“

Услед историјских околности, формирање либералног стандарда, по коме се обликује савремена западна цивилизација, дешавало се без учешћа представника православне духовне традиције. У складу са тим стандардом изграђује се систем међународних односа. Међутим, није то извор забринутости: „Суштину проблема не сагледавамо у томе што се либерални стандард, који је формулисан на нивоу међународних организација, данас поставља у основу међународне политике, него у томе што се тај стандард прокламује као обавезан за организовање унутрашњег живота земаља и народа, укључујући и оне државе чија културна, духовна и верска традиција у обликовању тога стандарда практично није репрезентована.“

По мишљењу Патријарха Кирила, либерални стандард не може се позиционирати као универзална норма, пошто он не узима у обзир самобитни карактер оних цивилизација које нису учествовале у његовом обликовању. „На улогу општепризнатог и истински

универзалног стандарда не може претендовати стандард који је најлибералнији у погледу људских права и слобода, него само онај који, уз услов постулирања инвентара неких општеобавезних начела, органски и непротивречно претпоставља комплементарност са национално-културним и верским вредносним оријентацијама земаља које су га прихватиле.“

Патријарх своје мисли о супротстављању традиционалног и либералног стандарда развија у наредном фундаменталном чланку који носи наслов „Норма вере као норма живљења“. При раду на том чланку Патријарх је имао у виду веома бурну реакцију коју је изазвала појава првог чланка. Према његовим речима, само постављање овог проблема „не изазива само искрену заинтересованост, него и не мање искрени гнев. Гнев се они који због одређених идеолошких разлога одбацују саму идеју постављања оваквог проблема, бојећи се могуће корекције или чак ревалоризације либералних идеја у будућности – оних идеја на којима се данас заснива покушај да се лик људског друштва формира у „топионици“ цивилизација и култура. При томе се гнев и ревнитељи верског и културног фундаментализма, који су одавно за себе решили све проблеме и који су дубоко убеђени да је једини начин спасења потпуно затварање врата свога дома“.

Проблем односа између традиционалних и либералних вредности, по Патријарховом мишљењу, мора се разматрати „не само у равни разматрања међудржавних односа и формирања правичног светског поретка..., него и на нивоу разматрања про-

блема личности и савременог друштва у целини“.

За православног хришћанина 21. века најважнији и прворазредни задатак јесте „усвајање на вери утемељеног начина живота, односно онаког начина живота који претпоставља ослонац на духовну мотивацију“. Међутим, савремено друштво „на све могуће начине навикава човека да мисли да је религиозна вера искључиво унутрашња, скривена и скоро интимна ствар људске личности. Овакве тврдње чују се са свих страна. Духовна мотивација људског избора у либералном секуларном друштву разматра се као оправдана и допуштена искључиво у случају када детерминише лични или, у најбољем случају, породични живот грађана. Што се пак тиче других аспеката људске егзистенције, овде места за духовну мотивацију нема и не може га бити“.

Заиста, наставља Патријарх Кирил, лична етика представља срж хришћанског морала: „Оријентација на личност, усмеравање према духовном искуству конкретног појединца јесте главни вектор хришћанског послања, јер је оно упућено сваком човеку и има за циљ преображење његове душе. Међутим, ове спасоносне промене нашег унутрашњег света не остварују се у изолацији од спољашње средине или у некаквим посебним лабораторијским условима, него у реалном и живом контакту са људима који нас окружују, у првом реду у породици, у колективу, у друштву, напо-

кон, у држави. Немогуће је оставити хришћанин само у сопственом дому, у кругу породице или у самоћи своје келије, а престати то бити чим се нађемо за професорском катедром, или чим се нађемо испред телевизијске камере, или када гласамо у Парламенту, или чак када приступамо научном експерименту. Хришћанска мотивација мора бити присутна у свему што представља сферу животних интересовања верујућег човека. Наиме, верујући човек не може из духовно-моралног контекста свога живота механички издвојити професионална или научна интересовања, а да и не говоримо о политичкој, економској и друштвеној делатности, ангажману у средствима јавног информисања и тако даље. Духовна мотивација за верујућег човека има универзални и свеобухватни карактер. На тај начин, духовни начин живота представља начин постојања човека чији избор се мотивише и одређује његовим вероисповедним принципима.“

Начин живота утемељен на вери, како наглашава Патријарх Кирил, одликује се својом укорењеношћу у Предању Цркве. Патријарх Предање одређује као „укупност доктринарних и етичких истина које су кроз сведочанство светих апостола прихваћене од Цркве, које Црква чува и развија у примени на околности њеног историјског постојања и на изазове које јој упућују различите епохе. Најкраће речено, Предање је жива благодатна река вере и живота у окриљу Цркве. Предање

је нормативна појава, пошто оно није ништа друго до норма вере. То значи да се појам норме појављује као најважнија карактеристика вере, јер свако удаљавање од Предања ми поимамо пре свега као нарушавање норме вере, или, најкраће речено, као јерес“.

Критеријуму православног начина живота адекватан је „онај начин егзистенције који се оцењује као укорењен у Предању Цркве. Наравно, не ради се толико о формалним пројавама привржености Предању, па чак не ни у његовом културно-историјском прихватању од стране појединца и друштва. Припадност Предању открива се пре свега на нивоу вредносног садржаја живота. Једино живљење у складу са Предањем као нормом вере може се оцењивати као истински православно“.

Устројавање духовног начина живота јесте задатак који стоји пред сваком човеком који жели да буде православни хришћанин, не само на речима. То усвајање врши се посредством духовног искуства и заједничарењем у Светим тајнама Цркве. „Једино у том случају идење за нормом вере неће за човека постати незгодно бремене или, још горе, фарисејство које убија сам дух вере, него ће га попут благодатног покрова осењивати на целокупном његовом животном путу. Следица тој норми – не ограничавајући, не спутавајући и не нарушавајући слободу човеку – истовремено ограђује човека од пропасти, слично као што мајчино окриље ограђује од пропасти живот у развоју.“

Историјски посматрано, Русија је увек била земља где су, напоре са православним, постојали и други начини живота, у складу са другим верским традицијама. „Иако се ти други начини живота заснивају на својим сопственим предањима, најчешће они не представљају опасност за вредности православног начина живота... Изузеци су једино постојали у случајевима када су туђа вера и

„Бурни развој комуникација и информационих технологија изузетно је изменио не само физиономију овога света, него и структуру интерперсоналних, међунационалних, међудржавних односа. У савременом свету практично су срушене границе које су делиле националне културе. Данас се људи са раније незамисливом лакоћом селе по читавом свету, слободно бирајући место становања и рада у било ком крају света. То доводи до колосалних културно-етничких померања, чије последице још нисмо кадри да осмислимо у пуној мери. Епоха моноетничких и моноконфесионалних држава на наше очи одлази у прошлост. Муслиманско присуство на европском континенту постало је социо-културни чинилац који није могуће игнорисати. Свет је постао отворен, дифузан и интерактиван.“

туђи стандарди живота били наметани нашем народу силом или посредством прозелитизма. Тада је народ устајао у одбрану своје вере и оног начина живота који је прихватао као норму, сматрајући да јој прети разарање. По правилу то је било повезано са страном агресијом. И зато је целокупна наша историја обележена борбом не само за очување националне и политичке независности, него и за очување отачког Предања, за очување норме вере и са њом повезаног начина живота. Међутим, у случају одсуства оваквих напада на верско-културни идентитет руског народа, његова коегзистенција са носиоцима других цивилизацијских стандарда показивала се као задивљујуће хармонична.“

Модерно доба човека је поставило пред нову реалност: „Бурни развој комуникација и информационих технологија изузетно је изменио не само физиономију овога света, него и структуру интерперсоналних, међунационалних, међудржавних односа. У савременом свету практично су срушене границе које су делиле националне културе. Данас се људи са раније незамисливом лакоћом селе по читавом свету, слободно бирајући место становања и рада у било ком крају света. То доводи до колосалних културно-етничких померања, чије последице још нисмо кадри да осмислимо у пуној мери. Епоха моноетничких и моноконфесионалних држава на наше очи одлази у прошлост. Муслиманско присуство на европском континенту постало је социо-културни чинилац који није могуће игнорисати. Свет је постао отворен, дифузан и интерактиван.“

Главни проблем, по мишљењу Патријарха Кирила, састоји се у томе што данас „не постоје баријере које могу да заштите духовно здравље народа, њихову верску и историјску самобитност

од експанзије туђих и рушилачких социо-културних чинилаца, од новог начина живота који се појавио изван и мимо било каквог предања и који се обликује под утицајем постиндустријске

Патријарх Кирил
(фото: pravoslavie.ru)

реалности. У основи тог начина живота налазе се либералне идеје, које су сјединиле пагански антропоцентризам унет у европску културу у епоси ренесансе, протестантско богословље и јудејску философску мисао. Те идеје дефинитивно су формулисане на заласку епохе просветитељства и уобличене у одређени комплекс либералних принципа. Француска револуција представљала је завршни акт те духовно-идејне револуције у чијој основи се налази негирање нормативног значења Традиције (Предања)“.

Овде морамо начинити једну дигресију да бисмо објаснили да су управо философи из доба просветитељства први у новијој историји бацили отворени изазов хришћанској антропологији. Просветитељи су у темељ свега ставили људски разум, који, како им се чинило, може довести свет до свеопштег материјалног и духовног процвата. Вера у тријумф здравог смисла, у позитивни са-

држај научно-техничког прогреса, у апсолутну вредност научних открића постала је крајеугаони камен философије просветитељства. Управо у тој епоси отпочело је вештачко супротстављање науке и религије. Наука се почела поимати као покретачка снага прогреса, а религија, тачније хришћанство, као баријера на путу ка свеопштем просперитету. Најрадикалнији просветитељи у потпуности су одбацивали религију и настојали да раскрсте с њом. Они мање радикални сматрали су религију допустивом, али само у својству моралне узде неопходне за одржавање поретка у друштву. У тој епоси први пут су се „судариле две свеобухватне идеје – идеја просветитељства и идеја хришћанства, при чему је идеја просветитељства настојала да у потпуности апсорбује и укине идеју хришћанства“.

Сукоб између просветитеља и Цркве био је не толико сукоб око Бога колико сукоб око човека – око његове природе и назначења, његове слободе и достојанства. Управо антрополошке претпоставке просветитељских теорија, дубоко погрешне с тачке гледишта хришћанства, довеле су до тога да ниједан од бројних покушаја да се те теорије реализују у животу није овенчан успехом. Одбацивши хришћанско учење о греховној изопачености људске природе, просветитељи су усвојили прекомерно оптимистичан и у суштини потпуно нереалистичан и утопијски поглед на могућност људског разума. Апсолутизујући човекову слободу, просветитељи нису довољно оценили њен негативни и разорни потенцијал који се реализује у случају када човекови поступци нису детерминисани апсолутном моралном нормом, а његове тежње и инстинкти нису потчињени највишем духовном идеалу.

— наставиће се —

Панел „Наранџасти Балкан“ у Андрићграду

„Обојене револуције“ као претња културној и верској баштини

др Александар Раковић

У Андрићграду је 30. маја 2015. одржан панел под називом „Наранџасти Балкан“ на којем су учествовали стручњаци из Републике Србије, Републике Српске, Републике Македоније и Федерације Босне и Херцеговине. Панел је обухватио више различитих струка: војне експерте, безбедносне стручњаке, политичке аналитичаре, медијске посланике, историчаре, политикологе и омладинске активисте.

Панел се тицао теме „обојених револуција“, успешних или неуспешних, које се од 2000. спроводе и планирају у географском опсегу од Београда па све до Кавказа, Кијева, Блиског истока, Малдива, Венецуеле и тако даље. Повод за окупљање у Андрићграду је текући покушај „обојене револуције“ у Републици Македонији који је пратила и оружана агресија албанских терориста у Гошинцима и Куманову.

На панелу „Наранџасти Балкан“ могло се чути да „обојене револуције“, које се широм света пречесто организују под диригентском палицом београдске организације Канвас (раније познате под именом Отпор), прати логистика америчких обавештајних служби како би се путем такозване „ненасилне акције“

свржавали режими који нису по вољи Сједињених Америчких Држава и њених западних савезника. Нажалост, такозвану „ненасилну акцију“ често прате ратови, оружани сукоби и грађански немири. Поред тога, на панелу „Наранџасти Балкан“ се могло чути да су појаве које прате „обојене револуције“ такође и пљачка културне и верске баштине као и религијски интервенционизам којим се верске и етничке групе усмеравају једне против других ради дестабилизације прилика, ширења страха и осећаја несигурности.

Када је реч о нашој земљи, прisetимо се да почеци „обојених револуција“, односно тражење модела за њих, сежу до Београда у марту 1991. када су инострани планери имали намеру да скрену пажњу с војне акције хрватских паравојних снага против српског становништва у Пакрацу. Српски народ је кренуо у збегове ка шумама, а Београд се нашао разлупан у сулудим сударима демонстраната и полиције. Мало ко је тих година имао сазнања, или није желео да зна, да се иза такозваних „студентских захтева“ често крију интереси западних служби како би се подривала Савезна Република Југославија, слабила Ре-

публика Србија и њене везе с Републиком Српском и Републиком Српском Крајином.

Након агресије НАТО пакта на Савезну Републику Југославију, наше оружане снаге биле су приморане да се повуку с Косова и Метохије у јуну 1999. Срби, Роми и остали који се нису слагали с великоалбанском политиком остали су на милост и немилост албанских терориста из такозване „Ослободилачке војске Косова“ познате и као УЧК. Док су се наши архијереји са свештенством и монаштвом телима борили да сачувају српски живаљ на Косову и Метохији од великоалбанског зулума, који су често немо посматрали војници НАТО алијансе тек пристигли у нашу јужну покрајину, у Београду су 29. и 30. септембра 1999. одржане такозване „студентске и грађанске демонстрације“. На овим демонстрацијама окупљени демонстранти су скандирали „УЧК, УЧК“ како би понизили српску полицију која се три месеца пре тога повукла с Косова и Метохије након двоипомесечне исцрпљујуће битке против НАТО агресора. Годину дана касније истоветне иностране структуре које су испланирале петооктобарске догађаје (2000), посве ве-

роватно су организовале пљачку Савезне скупштине на Тргу Николе Пашића – или су макар на то решили да зажмуре и не пронађу кривце пошто су успостављене нове власти.

На овом месту долазимо до теме која се тиче пљачке културне и верске баштине и религијског интервенционизма који прати такозване „обојене револуције“. „Обојена револуција“ у Каиру (2011) била је праћена пљачкашким походом на Египатски музеј у којем се чува баштина стара неколико миленијума. Такође, подсетимо се да је та иста „обојена револуција“ била праћена екстремним насиљем против Копта и коптских цркава, да су се од 2011. до 2013. исламски екстремисти иживљавали над египатским хришћанима, да је сулуди пир стао тек када је генерал Сиси у јуну 2013. преузео власт и заштитио хришћане, муслимане и секуларне Арапе од несносних сукоба.

Подсетимо да је насиље над хришћанима с којим је суочен Блиски исток, посебно Ирак и Сирија, у склопу истоветног процеса религијског и културног интервенционизма, уклањања дво-миленијумског хришћанског постојања на том простору, брисања још древније културне баштине у Мосулу, Нимруд и другде у Ираку, напада на хришћанска насеља и светиње у Сирији, довођења у опасност древне Палмире и тако даље. Америчка окупација Ирака и подршка опозиционим снагама у Сирији створили су најплодније могуће тле за деловање исламских фундаменталистичких група, Ал Каиде, „Исламске државе“ и других који су изударали све што културно и верски нису хтели да прихвате.

Примере спреге „обојених револуција“, пљачки и религијског интервенционизма видимо и на нама ближе географском простору – у Украјини. Током „обојене револуције“ у Кијеву у фебруару 2014. покушан је ору-

С панела „Наранџасти Балкан“ у Андрићграду, 30. мај 2015. г.
(фото: С. Гарић / Iskra.co)

жано-пљачкашки напад на Кијевско-печерску лавру, манастир у саставу Московске Патријаршије који је стар један миленијум. У саставу Кијевско-печерске лавре налази се непроцењива културна и верска баштина Кијевске Руси, Украјине, Русије и Руске Православне Цркве. Митрополија црногорско-приморска Српске Православне Цркве је у мају 2015. јавила да је десетине православних свештеника Московске Патријаршије принуђено да напусти Украјину, да је до сада отето деветнаест цркава Московске Патријаршије на простору који контролишу власти Кијева. Но, најгора последица „обојене револуције“ у Украјини и свргавања легитимно изабраног председника Виктора Јануковича је рат који од априла 2014. траје на истоку Украјине, у Новорусији.

„Обојене револуције“ поново куцају на наша врата. Прошлогодишњи покушај у Босни и Херцеговини је пропао, а у току је покушај у Републици Македонији притом прожет с паралелним процесом великоалбанског екстремизма ради рушења власти у Скопљу. Медији јављају да су планери Канваса већ неко време присутни у Републици Македонији што ствара злослутну

зебњу да се у нашем суседству не догоди ужас какав гледамо у Украјини или на Блиском истоку. Западни рукопис и великоалбански фактор у Републици Македонији стварају стрепњу да и православна баштина може доћи под удар екстремиста као што се то на Косову и Метохији дешава од 1998. до данас или као што се дешавало у Републици Македонији 2001. и 2002.

Наши српски архијереји у својим молитвама помињу страдални народ Ирака, Сирије, Египта и Украјине. Тамошњи хришћани и сви остали су недужне жртве истог процеса који је започет на југословенском простору деведесетих година 20. века. Квазидемократија је утеривана „обојеним револуцијама“, војном агресијом, економским санкцијама, религијским интервенционизмом, културним геноцидом. О овим темама је потребно чешће говорити и писати код нас. Ширење свести о тим чињеницама је веома важно како би се на горућа питања дали компетентни одговори. Панели попут овог у Андрићграду потребни су нам и у другим срединама како би што више људи могло да дебатује, укрсти мишљења и понуди решења за предстојеће изазове. ■■

Ж. Ф. Колосимо, фото: Фигаро (leftgato.fr)

Француски патролог Жан Франсоа Колосимо
о положају хришћана на Блиском истоку:

Крај блискоисточне хришћанске цивилизације

Дана 26. маја 2015. године проф. Ж. Ф. Колосимо одржао је у Кући Ђуре Јакшића у Београду предавање на тему „Положај хришћана на Блиском истоку“. Предавање су симултано преводили г. Новак Билић и гђа Вукица Грујић. Читаоцима представљамо транскрипт овог предавања, у ком се професор Колосимо осврнуо на савремено страдално хришћанство Блиског истока, претходно укратко представивши историјски контекст положаја хришћана на Блиском истоку и њихове друштвене улоге.

Веома сам срећан што сам у Београду, и као Француз и као православац. Знам да вас је Француска разочарала, али нису сви Французи француска влада. Кажем – и као православац, јер захваљујући Владики Максиму, имао сам ту прилику и ту срећу да будем на Косову два последња дана.

Вечерашња тема, коју ми је предложио Новак Билић, секретар Западноевропске епархије у Паризу, на неки начин везана је за Косово: наравно, има разлике, али и сличности. Говорићемо дакле о хришћанима са Истока.

Данас се тамо дешава катастрофа цивилизације која је монументална. Када говоримо о блискоисточним хришћанима, треба знати да су у питању различити хришћани, хришћани који су двадесет векова подносили различите потешкоће, различите инвазије, покоље, окупације... Нажалост, први пут у историји ти хришћани су изложени претњи да потпуно нестану. То је живо камење хришћанства, јер тамо је хришћанство рођено, а сутра можда тамо неће бити ничега осим мртвог камења, и можда неке мале заједнице, али ће хришћанство вероватно нестати.

То што се дешава блискоисточном хришћанству катастрофа је цивилизације и катастрофа читавог човечанства: не само за хри-

шћане, не само за нас православне, то је катастрофа цивилизације јер су блискоисточни хришћански народи, који су први примили хришћанство, пре тога били први који су примили културу, пре свега писменост. Пре Апостола, пре крштења, они су примили старе културе које нас воде до порекла самога човечанства. На богослужењима египатских Копта чује се музика фараона. Асирци из Ирака говоре арамејским језиком. А блискоисточни православци баштине одлике хеленског хришћанства. Стога је то заправо једна катастрофа која уништава везе између нас и порекла човечанства.

То је катастрофа за хришћанство, јер ти хришћани живе тамо где је рођена вера и они сведоче о настанку хришћанства, односно о настанку семитског хришћанства. Још увек читамо химне Светог Јефрема Сиријског. То је наравно катастрофа за њих – они су прогоњени, они су разапети, у правом смислу те речи, њихове ћерке одлазе у ропство. Они беже, иду на Запад мислећи да је Запад хришћански. Тамо ће имати много потешкоћа да покажу шта заправо они јесу. То је катастрофа за муслимане који не желе да постану фанатици. То је катастрофа за Запад који ништа не ради на том плану. То је катастрофа коју гледамо, која се одвија пред

нашим очима. Она даје слику будућег света. Јер ти хришћани, они су спона између та два света, али свет ка којем идемо не жели спону, не жели посредника. Ти хришћани су за нас источни хришћани, али за оне који су још источније они су западни хришћани. И они су заправо били посредници приликом размене култура. Они су живели тамо пре појаве ислама и без њих се не би појавила исламска култура. Не би било латинског средњег века, не би било ренесансе. И дан-дanas њихово постојање подсећа нас на то да хришћанство заправо није западна религија већ да је порекло хришћанства на Истоку. А ови хришћани подсећају и муслимане на то да је постојала култура пре доласка муслимана. Муслимани су своју уметност, архитектуру итд. пронашли управо код тих хришћана. То је можда разлог због којег их више нико не жели, јер они нас све подсећају на дуг који имамо према свом пореклу. И то је тренутак у ком се налазимо.

Укратко, дакле, ко су они? Они нас подсећају на велику хришћанску историју. Они нас подсећају на тренутак када се велико Римско царство обратило у хришћанство захваљујући хришћанском мучеништву које је било јаче од царства. Они сведоче да у том Римском царству није постојао само

Рим као велики град, већ су постојали и Антиохија и Александрија, као мостови према Западу. То су били мегалополиси, градови културе. Они су били конкуренција Риму. И сваки од њих је наравно имао сопствену културу.

У Александрији, која је била под утицајем грчке цивилизације, хришћански богослови инсистирали су на томе да је Христос пре свега Бог. Потенцирали су тај аспект да се у библијској егзегези инсистира на алегоријском, сликовитом тумачењу. И били су наклоњени созерцатељној побожности, и сâмо монаштво је настало тамо. У Антиохији се, с друге стране, настојало на семитском елементу – да је Христос човек. Ишло се на то да се проучава дословни смисао Светог Писма, да се у контексту тражи смисао текста. И изразито је било друштвено ангажовање, о чему најбоље на пример сведочи Свети Јован Златоусти.

Ривалитет између та два града, Антиохије и Александрије, показују и васељенски сабори. У Ефесу је 431. године одржан Трећи васељенски сабор на ком је потврђен назив „Богородица“ за Пресвету Дјеву Марију. Ово је сматрано победом Александрије. Онај део антиохијског света који се налазио у тадашњој Персији видео је у томе и победу Римског царства, тако да је то њима у политичком смислу била прилика да се одвоје. То је заправо прва велика шизма у хришћанству, када су несторијанци основали асирске цркве. И како је њима пут према Западу стога затворен, они одлазе у мисије у Индију и Кину и тамо проповедају Христа, већ током првих десет векова. Међутим, у дванаестом веку ће их Монголи скоро потпуно уништити. И од тада за њих све креће низбрдо. То су Асирци.

Двадесет година након поменутог Сабора у Ефесу окупља се Сабор у Халкидону. Александријци су Сабор у Халкидону сматрали за свој пораз. И у том тренутку, двадесет година после Ефеса, пошто су се несторијанци одвојили од Цркве, и Копти на југу а затим

Жан Франсоа Колосимо (Jean-François Colosimo), рођен 1960. године у Авињону у Француској, доцент је на Катедри за патрологију на Теолошком институту Светог Сергија у Паризу, где води и семинар за постдипломске студије „Православље у савременом свету“.

Често гостује на француским телевизијским каналима коментаришући различите друштвене, а нарочито политичке феномене у вези са религијом, пре свега хришћанством. Аутор је многобројних чланака у престижним француским часописима *Монду*, *Фигароу*... а такође и писац серије књига о најважнијим савременим идеологијама и њиховом повезаношћу са религијом (српски превод његове књиге о Ирану ускоро ће бити објављен), као и неколико сценарија за документарне филмове.

Дугогодишњи издавач и публициста, доскора је био председник Националног центра књиге (Centre national du Livre), еминентне државне институције, својеврсног Министарства за књигу. Тренутно је директор CERF-а, реномиране француске издавачке куће, познате по издањима из области хришћанства и религије, у оквиру које излази и чувена колекција дела Отаца хришћанске Цркве *Хришћански извори* (*Sources chrétiennes*).

и Јермени, и Сиријци који су блиски Арамејцима по језику, сиријски народи – и они се одвајају од Цркве. И они ће током наредних векова слати своје мисије, проносећи хришћанску веру у јужније области и ка Индијском океану. Сиријци и Копти су покрстили Абисинију, данашњу Етиопију, где данас живи око 50 милиона хришћана. Ишли су до југа Индијског полуострва где данас постоји Индо-малабарска црква. У Индији има 20 милиона тих хришћана.

Ово су две велике породице источне хришћанске цркве. Речима које ми уобичајено користимо, а које њима нису прихватљиве, називамо их несторијанцима и монофизитима. Те две цркве иначе саме себе називају православним црквама. Истина је да они по структури заправо доста личе на нас. То се огледа у значају епископата, монаштва, богослужења... – доста личе на нас по том етосу живота.

Почев од седмог века они су у историјском смислу замрзнути – зато што тада стиже ислам. По шеријатском праву постоје народи који имају одређена права, *зимми*, односно народи које признаје Куран, али који плаћају много већи порез него муслимани. У том смислу, када говоримо о арапској то-

леранцији а затим и о турској толеранцији, о Отоманском царству, треба знати да је та толеранција подразумевала један велики интерес. То јест, која држава би се одрекла дуплог пореза који становништво плаћа? Али упркос томе, упркос таквом притиску, погледајмо отпор ових цркава. Ови хришћани, дакле, 14 векова тако живе – плаћајући огромне порезе због своје вере. Одузета су им политичка права. Живе у гетима. Одузето им је право да живе своју културу. Али опет су, међутим, опстали. То су у својој основи источне цркве.

Након пада Цариграда, а и мало раније, православци који су прихватили Халкидонски сабор, дакле ми, и сами су дошли под власт муслимана, доживели су исту судбину као и источни хришћани. А потом долазимо до још једног кључног тренутка – хришћанство на Истоку јесте страдало од притиска ислама, али је страдало и од притиска западне инструментализације. Тако, почевши од 14. тј. од 15. века, Рим ствара на Истоку клониране копије источних цркава. Дакле, осим Асирске православне цркве постоји и Асирска католичка црква; постоје и Јерменска католичка црква, Коптска католичка црква, Сиро-малабарска католич-

ка црква... Римокатоличка црква је тако створила и тзв. *мелките*, заправо копију нас православних, хришћане византијског обреда али припаднике Римокатоличке цркве – мелките у Александрији, у Антиохији, у Јерусалиму.

Отоманска империја је постајала мета великих западних сила, Француске и Велике Британије, а затим у 19. веку и Немачке итд. У 19. веку се појавила чак и Англиканска источна црква. Немци су направили Лутеранску источну цркву. Скандинавци – Калвинистичку источну цркву. А у 20. веку се на Истоку појављују америчке евангелистичке цркве. Тако је Запад сам себе позвао на те просторе.

Ми православци смо тамо, на Блиском истоку, најбројнији. Али без обзира на ту бројност, оно што је важно је истаћи да се тамо живи, иако је сама реч већ излизана, екуменизам проливане крви. Јер кад исламски фанатици дођу, они хришћане не питају да ли су мелкити, маронити, јаковити, ... – довољно је само то што су хришћани да би их прогонили.

Блиски исток је постао, такође, и простор где су се западне силе сукобиле између себе, користећи тамошње хришћане за своје циљеве. Западнајца су много пута долазили са својим интересима, потом су одлазили а тамошњи хришћани су плаћали цену.

Таква је, дакле, судбина хришћана током векова. Муслимани их смештају у гето а Запад их користи као средство. И стално притиснути и у позицији да морају доказивати ко су – муслиманима да доказују да су добре патриоте и да ће се борити против западног освајача, а западњацима да су добри хришћани и да ће подржати западне хришћане који ту долазе. Али та комплексна судбина у 20. веку постаје трагична и то са буђењем национализма. Хришћански народи, на Балкану на пример, побунили су се и задобили своју независност. Хришћански народи у источном делу Отоманског царства покушали су то исто да ураде – након векова сужањства ти хришћански народи желели су

своју слободу. И сваки пут их је, на неки начин, Европа издала. Први период је период од Првог до Другог светског рата. Јермени су се побунили против Отоманског царства. Желели су да поврате своју државу и да буду независни. Русија их је подржавала, али их је потом препустила Турцима и дошло је до онога што називамо геноцидом над Јерменима. То је први геноцид у 20. веку. Милион и шесто хиљада мртвих – жена, деце и мушкараца. А њих нису побиле Османлије већ младотурци, надахнути Француском револуцијом из 1789. године.

Након завршетка Првог светског рата, западне силе охрабрују Грке да заузму источне делове Мале Азије – Цариград, Кападокију, Смирну. Мустафа Кемал устаје у борбу против Грка. Француска и Велика Британија напуштају Грке. У Лозани се 1923. године склапа уговор о размени становништва. Том приликом је 200–300 хиљада муслимана који се називају Турцима, а то су највероватније исламизовани Грци, одлази у ту нову земљу која ће се назвати Турском. Технички, то се зове размена становништва Мале Азије, али је право име за то прво етничко чишћење, које је озакњено тадашњом Лигом народа.

У вези са положајем хришћана у Турској, треба знати да је приликом оснивања савремене Турске пре једног века у њој било између 30% и 40% хришћана. Данас у Турској, међутим, живи 0,1% хришћана. И то ишчезнуће хришћана се догодило у временском распону од једног века. Није овде реч само о исламу – ту је у питању и турски национализам. А тај национализам ће се завршити открићем ислама у свом бићу, јер наине, када желите да створите један идентитет – нема јачег идентитета од верског идентитета.

Долази 1932. година – на реду су Асирци. Француска и Велика Британија су у том тренутку већ одлучиле да између себе поделе Блиски исток. Ове две државе су оличене у представницима Велике Британије и Француске – Сајксу и Пикоту. Тако настаје Ирак са хашемитском династијом, која ће након тога вла-

Сахрана убијених хришћана у Египту

Оскрнављена црква у Сирији

Уништена црква у Египту

Фото: <http://www.mitropolija.com>

дати у Јордану. А Асирци се боре у околини Мосула како би и они задобили независну територију. На то их подстиче Велика Британија а затим их и Велика Британија издаје јер баш у том тренутку у Мосулу и околини налазе нафту. И 1933. године долази до масакра над Асирцима, у ком је страдало 500.000 људи. Долази до пропасти због западне интервенције, јер хришћани на Истоку су веровали Западу, а Запад их је издао.

Други период на који треба обратити пажњу је период од 1945. до 1990. године. Што се тиче овог другог периода, усредсредимо се на оне хришћане који су на Блиском истоку. У овом периоду они одлучују да се арабизују. Наине, крајем 19. века они одлучују да се уједине са муслиманским Арапима, и говоре им: „Добро, ви сте муслимани, али заједно смо Арапи, заједнички непријатељи су нам Турци.“ Тај тренутак представља ренесансу арапске писмености и настанак панарабизма, који је на свом самом почетку био идеја хришћана. Осни-

Сиријски град Хомс

8 распетих и убијених хришћана у Сирији

Алепо, сиријски град-мученик

Фото: <http://www.pravoslavie.ru>

вач панарапске Баас партије, која је позната у Ираку и у Сирији, човек је који је крштен као и сви ми, у истој крстионици, православни хришћанин. Конститутивни фактор палестинске политике јесу хришћани који су створили палестинске партије. Не кажем да је то само по себи добро, само покушавам да објасним како је до свега дошло и због чега су се они одлучили за то. Панарапска идеја је у основи идеја једног отвореног друштва где се не потенцира на религији већ је друштво секуларизовано. Подсећа на југословенски федерализам. То је идеја која се залаже за то да можемо живети у различитости а да смо притом сви једнаки, да људи имају идентичан грађански статус упркос културним разликама. Међутим, данас је тај покрет мртав. Он није преживео сукоб између Истока и Запада. Циљ те идеје је био да се пронађе неки трећи пут, али није било места за такав пут. Дошло је до тога да су у Либану маронити, као најбројнија заједница, хтели рат против муслимана али и про-

тив осталих хришћана. У том тренутку, муслимани, присталице панарабизма, схватају да су хришћани заправо тројански коњ Запада и да нема јединства са њима.

Тако, почев од 1990. године, хришћани у Египту, Сирији и Ираку постају жртве напада исламиста. Арапска идеја више нема никакву вредност, и због тога ислам постаје за њих главно мерило а хришћанин постаје непријатељ. И тада је било веома тешко, а од 2000. године посвуда се догађају напади на хришћане.

Али права катастрофа долази 2003. године, када Америка окупира Ирак. Тада долази до потпуног поремећаја. Американци долазе на тенковима, са великим бројем протестантских свештеника прозелита. По сваку цену желе да донесу демократију Блиском истоку. Потпуно су несвесни свих тих фактора равнотеже и неравнотеже међу народима који су тамо живели. Они уништавају читав тај екосистем. У том тренутку се хришћани у Ираку налазе у ситуацији која је налик оној из времена крсташких ратова: за Американце они постају само једна помоћна снага, локално становништво које ће им помоћи у борби. А муслимани их сматрају за колаборационисте, сараднике освајача. Они су до тада представљали спону, везу између Истока и Запада, а сада их и Запад и Исток узимају за таоце. У Ираку су хришћани пре свега асиро-халдејци. Почетком 21. века било их је милион. Данас их има тек 150.000. Напустили су земљу својих предака, напустили су своје светиње, отишли су ка северу и западу.

Рат који Америка води на недоследан начин радикализује ислам који је већ био фанатизован. Запад је хтео да тај рат прошири и на Сирију у којој живе хришћани, како их тамо називају „грко-хришћани“, односно православни хришћани, и то под изговором да желе да свргну Башара ел Асада као тиранина. По том резону, тако је и Садам Хусеин био тиранин. Међутим, проблем није само у томе, будући да је Садам Хусеин био сунит, дакле

мањина у Ираку, док је Башар ел Асад алавит, дакле припадник једне шиитске мањине у сунитски већинској Сирији. У Ираку и Сирији је постојала мањинска политика. Живот хришћана у Сирији није био сјајан, али ни живот било којег Сиријца није био нешто посебно. Али су, на пример, хришћански празници имали статус државних, а божићна и васкршња богослужења и слава су била преношена на државној телевизији. Сиријска влада је из буџета давала средства предвиђена за изградњу цркава. Пошто је то била влада којој је окосница мањина, она је играла игру мањина како би саму себе одржала. Хришћани који су ту 14 векова преживљавали и сами су налазили опет начина да преживе.

Данас у сиријском рату, који је последица рата у Ираку, након четири године ратовања има 350.000 мртвих, 2.000.000 избеглица ван Сирије и 7.000.000 расељених унутар Сирије. Наравно, не страдају само хришћани. Али пропорционално гледано, они страдају највише зато што су били велика мањина. И они одлазе, али овог пута не са идејом да се врате – и то је новина за овај тренутак. Блискоисточно хришћанство нестаје. Због тога што се дешава у Ираку и у Сирији, на југу Турске има два милиона избеглица. У Турску се враћају хришћани које је она прогнала од 1920. до 1940. године. Од тих два милиона избеглица нису сви хришћани али је пропорција толика да је много већа од пропорције у оквиру укупног становништва Сирије и Ирака. Један милион избеглица је у Либану, земљи која је увек на ивици грађанског рата. У Либану живи 7–8 милиона становника – то је дакле као када би овде у Србију дошло милион и по избеглица којима треба наћи смештај, које треба нахранити. У Јордану се налази 500.000 избеглица – читав тај регион ће експлодирати.

У Египту је следећа ситуација: тамо хришћана има 10 милиона у односу на укупан број од 60–70 милиона становника. У Египту су муслимани хтели да наметну Муслиманску браћу, и дошло је до тога да

сами Египћани свргну Муслиманску браћу и доведу генерала Ел Сисија, новог диктатора, који међутим жели да сачува хришћане. Не постоји међународна заштита хришћана. Они немају своју милицију. Немају своју територију. У том вртлогу насиља супротстављени су хришћани, муслимани, друзи. А свако може без икаквог страха да удари на хришћане јер зна да хришћани не могу да узврате.

Поред свега тога, решења нема без Русије и Ирана који су увек били два велике силе. Можемо да не волимо врховног вођу у Ирану или у Русији, али те две земље су константе у тој области, не може се наћи решење без те две земље. И у тој сложеној ситуацији врло је значајно познавати пре свега однос између сунитског ислама – који је свима нама много боље познат – и шиитског ислама – који је много отворенији за културу. Али уместо да се Запад тиме бави, да изналази таква решења, он се окренуо Саудијској Арабији која је извор финансирања исламистичких покрета – ве-хабизма, салафизма.

Дешава се криза у Украјини, Русија је искључена из дешавања, дешава се криза око нуклеарне енергије – и Иран је искључен, и суочени смо са присуством једне велике силе у решавању проблема. У тој политици хришћани на Истоку не играју никакву улогу.

Закључујем – то је катастрофа за њих саме, то је катастрофа за Европу и Запад, катастрофа која показује да логика хуманитарног приступа решавању проблема није универзална, да не може свуда да дејствује. То је катастрофа и за саме муслимане, који су можда покушавали да изнађу један излаз ка цивилизацији, ка култури, јер тамо присутни хришћани на прави начин све-

доче о ономе што је можда и снага својеврсних секуларних идеја које постоје у Јеванђељу.

Шта сам овиме хтео да кажем? Код Апостола Павла налазимо мисао да нема Грка ни Јеврејина, нема мушког ни женског, и у томе почива снага идеје да је људски лик оно што је универзално. То је хришћанска идеја за коју се може рећи да је секуларна. Свака људска личност је јединствена, не постоји потчовек. Жена је човек као и сви други, треба и то рећи и памтити.

А друга таква јеванђелска мисао би била да треба дати ћесару ћесарево а Богу Божије. Данас многи људи ћесара сматрају за Бога или Бога желе да учине ћесаром. То је разлика између временског и духовног.

И наравно – ту је равноправност мушкарца и жене. То значи и различитост пола, али истовремено и достојанство жене, које у људској историји почиње да живи са хришћанством.

Зато је то катастрофа... Неколико пута сам путовао по Блиском истоку. У Алепу, који је једно од најстаријих места људске цивилизације, који је данас један уништен град, град мученика, до јуче сте знали када прођете из хришћанске у муслиманску четврт, јер у једном делу видите девојчице како се играју а нису покривене велом, види им се лице, расту слободно, развијају се – е то губимо данас. Постојала је истинска нада за Блиски исток. Данас је губимо. И ако то данас прихватимо за Блиски исток, сутра ћемо прихватити и за своју кућу, прихватићемо ту менталну блокаду да нема различитости, да нема споне, да нема размене између тих различитости. Бићемо затвореници својих идентитета. То је заправо слика пакла.

Приредила М. П.

На свом редовном заседању, 29. маја 2015. године, Свети Архиепископски Сабор је имена Архимандрита Севастијана и Епископа Мардарија, свештенослужитеља и проповедника Јеванђеља, богоугодника светог живота, надахнитеља многих мисионара – саборно унео у Диптих светих (у еортологион или календар светих) Православне Цркве. Сабор је ово учинио на предлог Епископског савета Српске Православне Цркве у Северној и Јужној Америци. Свети Сабор је установио да као стални дан годишњег спомена Епископа Мардарија одреди 12. децембар, а оца Севастијана 30. новембар, када ће се служити Литургија и певати служба (песме, тропар, и кондак) и побожно целивати њихове свете иконе. Ускоро ће овај свети саборни чин бити обзнањен осталим Православним Црквама по васељени. Записивање у Диптих светих имена Светог Мардарија Либертивилског и Светог Севастијана Џексонског представља велики догађај за нашу Цркву. Истога дана, Сабор је свечано прославио и Спомен Светих Новомученика пострадалих у Пребиловцима (Херцеговина).

Господ Сведржитељ, једини *Свети* (Лев. 11, 44, 45; 1. Пт. 1, 16) Који је „диван у Светима Својим“ (Пс. 67, 36), по своме чудесном промислу „оваплоћује“ се Духом Светим у времену и простору, дарујући преко својих угодника благослове нетрулежности Народу Божијем. Црква „чини помен“ овим богоугодним личностима литургијским прослављањем и уношењем у календар светих. По древном предању једне и једине, свете, саборне и *апостолске* Цркве Христове, хришћани су дужни да настављају дело апостолског просвећивања и мисионарења спасоносне Божије Речи, Христа Богочовека и да прослављају све оне који су ово дело вршили у своје време.

Мардарије Ускоковић (1889–1935), био је први Епископ Америчко-канадске епархије од 1926. до свога упокојења 12. децембра 1935. године. Овај Божији угодник светачког лика саградио је манастир Светог Саве у доба Велике депресије крајем 20-их и почетком 30-их година XX века. Мардарије је чинио велика одрицања, те је у то доба настала изрека „Цркву гради, умире од глади“. У време када је саграђен, манастир је био седиште тек основане Епархије америчко-канадске. Земљиште на коме је манастир саграђен купио је Епископ Мардарије Ускоковић. Тело Епископа Мардарија Ускоковића сахрањено је

Епископ америчко-канадски Мардарије и Архимандрит Севастијан Дабовић унети у Диптих светих на овогодишњем заседању Св. Арх. Сабора Српске Православне Цркве

Епископ Мардарије Ускоковић, апостол православља у Америци

18. децембра 1935. у манастирској цркви. Сахрани Епископа Мардарија присуствовало је много верника, 40 православних свештеника, од чега 12 српских.

О манастиру Светог Саве у свом тестаменту је написао: „Овај свети манастир, као зборно место Срба у Америци и општи дом молитве као вечну кућу Божију, остављам у аманет своје драгом српском народу да га последи моје смрти чува и унапређује, да га као дивни споменик националне и вјерске свијести остави у наслеђе нарашта-

јима у овоме Новоме Свету, да се за вечна времена зна и проповеда да је преко Океана, далеко од своје старе Домовине, било у овој земљи Срба. За оне Србе и Српкиње, који су ме за 18 година мога рада у Америци помагали и тиме ми олакшали тешко бреме управљања српском Црквом, молим се Богу да их милошћу својом награди, а од мене, њиховог владике, остављам им и њиховим домовима мој владичански благослов.“

Упокојио се светитељски изговарајући молитву: „Прими, Оче не-

бески, мене слугу Твога... опрости прегрешенија... Смилиј се на народ мој, децу моју духовну... Чувај их милошћу својом... Господе, приклони ухо Твоје и чуј вапај сирочади мога брата Стана (Владичин брат погинуо у аутомобилској несрећи 1934. године и оставио двоје деце)... Смилиј се на све нас недостојне... Спаси и помилуј род српски и православни, дом Краља нашега и сва православније хришћани. Опрости ми, Боже, као што и ја опраштам свима... свима. Амин.“

Молимо ти се Свети Владико (Кондак Светоме Мардарију Либертивилском, глас 8):

Неуморни проповедниче Христа Господа, / светосавски человођо народа свога у расејању, / трудољубиви зиждитељу и учитељу покајања, [*за кога „сејати хришћанску љубав, ширити мир, спаљивати страсти, проповедати добро и братимити људе“¹ беше закон живота*] / Свети Мардарије Либертивилски и Амерички, / са свима просветитељима американске земље / моли јединога Човекољупца / да подари мир и слогу роду православноме!

*Приредио монах
Ићнаије Марковић*

— У следећем броју Православља
од 1. јула 2015. г. читајте текст
о Преподобном Архимандриту
Севастијану Дабовићу —

¹ Ове његове речи преточене су у његов кондак, будући да представљају животни мото Епископа Мардарија.

Јубилеј христијанизације бугарског народа

Приказ крштења Бугара из Манасијевог летописа (извор: Википедија)

Годишњица крштења Бугара (865–2015)

Прошјереј-сѣаврофор ѿроф. др Радомир Појовић

Као званична година коначне христијанизације Бугара узима се 865. година. Тада је крштен бугарски кан Борис, који на крштењу добија име Михаило, јер му је воспријемник на крштењу био ромејски цар Михаило III (+867). Тако је Борис-Михаило постао духовни син Ромејског царства, јер је крштење примио од стране мисионара који су дошли из Цариграда. Патријарх у то доба био је знаменити Фотије (858–867; 877–880). Не треба исто тако прећутати и извесно колебање које су Бугари у том тренутку имали између Рима и Цариграда због јаког утицаја франачких мисионара и тежње Бугара да одмах имају црквену самосталност. Али, уследило је убрзо коначно духовно везивање за Цариградску Патријаршију као Мајку Цркву одакле је хришћанска мисија и долазила вековима уназад.

То је време коначне христијанизације, не само Бугара, већ и осталих јужнословенских народа,

Срба и Хрвата. Ови простори су постали прибежиште и уточиште прогнаних ученика-мисионара Свете браће Кирила и Методија из Моравске кнежевине. Срећна је околност да су они управо на овим просторима ширили, утврђивали хришћанску веру на народном, словенском језику. Ови простори су постали полазиште и место одакле су кретали хришћански мисионари у 9, 10. и 11. веку на широке просторе Русије да и тамо на народном или језику Словена, чија писменост је утемељена на нашим просторима, шире хришћанску веру.

Занимљиво је како оновремени хришћански извори виде крштење Бугара. Тако рецимо Теофан хронограф, односно његов настављач, каже да је оно што је пресудно на Бугаре утицало да се крсте била икона Праведног суда Божијег (или Страшног суда). Тако Теофанов настављач каже: „Кнез Борис је веома волео лов, и пожелео је у дому у којем је често боравио, да му насликају једну

слику како би и дању и ноћу имао задовољство за очи. Ова жеља га је опхрвала и он је позвао једног монаха-иконописца по имену Методије. Када му се овај јавио, по Божијем промислу Борис је хтео да има слику, не борбу људи, не убијање звери и животиња, већ је зажелео да та слика изазива страх и тера гледаоца на размишљање. Ништа тако не изазива страх, знао је иконописац, као Други долазак, и због тога је избразио управо то, насликавши како праведници примају награду за своје трудове, а грешници жању плодове својих дела и одашиљу се на предстојеће казне. Борис је видео завршену икону и кроз њу је примио у душу страх Божји, приближио се божанственим тајнама и у дубокој ноћи удостојио се божанског крштења.“

Најпре је, и то треба напоменути, Борис био упознат са основама хришћанске вере захваљујући једном заробљеном монаху Теодору, који је дуго времена живео на двору царском у Цариграду.

Хришћанска вера се незадрживо ширила на просторима Бугарске, како у обичном народу тако и у вишем племству. С друге стране, сами сплет историјских околности довео је Бугаре пред свршен чин да приме хришћанску веру. Године 863. Бугари су ступили у савез са Лудвигом Немачким, а против Великоморавске кнежевине. Војни поход источноромејског цара Михаила на Бугарску био је неизбежан 863. године. Ромеји су устали у одбрану свог савезника Велике Моравске и њеног кнеза Растислава. Бугарска је била војно покорена и опустошена. Сем тога, Бугарску је погодио и страховит земљотрес пропраћен и другим невољама као што су заразне болести и глад. Према сведочанству савремених хроничара, Бугарска се нашла у апокалиптички тешком стању које описује Свети Јован у Откривењу: „И кад изиђе коњ риђ, и ономе што сеђаше на њему даде се да узме мир са земље те да се људи међусобно кољу, и даде му се мач велики. ... и кад отвори четврти печат, чух глас четвртог живог бића где говори: дођи и види! И видех и гле коњ сивац, и јахач на њему коме је име Смрт, и пакао иђаше за њим; и даде му се власт над четвртином земље, да убија мачем, и глађу, и помором и зверињем земаљским“ (Отк. 4, 5.7–8). Овако тешке објективне прилике принудиле су Бориса да поведе преговоре о миру са Ромејима који је закључен идуће 864. године што је истовремено била и добра прилика за коначну християнизацију Бугара. Несумњиво је да је и икона Праведног суда Божијег имала утицаја на Бориса да се коначно определи заједно са својим племством (бољарима). Једном речју, и спољашње прилике а и унутрашњи духовни разлози су довољно сазрели и утицали су да један народ уђе у велику породицу крштених, хришћанских народа, какво је иначе већ одавно и било шире окружење, не само Борисове државе. Да су посредници били дубоки и лични разлози и

опредељење сведочи уосталом и чињеница да се Борис у једном тренутку одрекао власти (889. године) и до краја живота је живео као монах (упокојио се 907. године). Био је несумњиво човек јаке воље и чврстог опредељења без обзира на понекад тешке спољашње прилике у којима су се његова држава и народ налазили. Знао је да јасно препозна знаке свише, да препозна шта је добро за њега и његов народ на ширем и дугорочном плану и да у том правцу усмери своју будућност и будућност свог народа. То је прави, мудри избор и опредељење које понекад није лако препознати и уочити у мноштву могућности и избора између различитих и примамљивих понуда. Борис је у тешким тренуцима 863. године ипак видео деловање Божијег вечног промисла: одбацио је паганске идоле овога света и определио се за хришћанског Бога. Добри, праведни и милостиви Господ, ако понекад по Свом допуштењу и кара нас, то чини за наше вечно добро. Несумњиво, икона Праведног суда Божијег са јасном визуелном представом о вечној судбини људских бића утицала је на оглашеног и призиваног Бориса подстицајно да се брзо и непоколебиво одлучи и изабере. И тај избор и опредељење било је чврсто, сигурно и дугорочно за његов народ у целини.

Опредељење кнеза Бориса није усамљено. Нешто слично је скоро стотину година касније доживео и избор учинио Свети равноапостолни кнез Владимир (988) – (упокојио се 1015. године). Није случајно у средишту мисионарске проповеди Свете браће Кирила и Методија била јеванђелска повест о Христовом другом дола-

Крштење бугарског кнеза Бориса,
деталј из мадридског рукописа *Кратке историје* Јована Скилице
(*Skyllitzes Matritensis*, fol. 68v) (извор: Википедија)

ску и Његовом праведном суду на којем ће се појавити сви народи и племена што их држи васељена. Управо Светом Константину (у монаштву Кирило) приписује се у његовом житију „Прогласка Јеванђељу“ у којем се између осталог каже:

„Као што су прорекли пророци који су живели пре нас,
Христос ће доћи да сабере све народе,
Јер је Он Светлост целог света...
Ако хоћете да таму грехова одбаците
И трулеж овога света одгурнете,
Ако хоћете да задобијете рајски живот
И избегнете горући огањ –
Пазите сада разумом својим.“

Свака невоља и криза су по Божјем допуштењу. Сама реч „криза“ изворно на грчком језику значи „суд“. У мањој или пак већој мери свака криза указује и најављује последњи, свеопшти и Праведни суд Божји на којем ћемо се сви појавити без изузетка. Господ ће, пре свега, испитивати нашу веру. Он нас на различите начине испитује, учвршћује у вери, понекад за грехе прекори и упозори, али нас увек призива очински на покајање. Колико и како у свему препознајемо вољу Божију и Његов очински призив и опомену, наша је ствар, наш избор и опредељење. Опредељење и избор кнеза Бориса, и не само њега, добар је пример који увек можемо следовати и на њега се угледати.

– Како нас је видео и заволео Швајцарац Рајс (33. део) –

Српски дан у Француској

Анђоније Ђурић

– У сто хиљада француских школа – час љубави
и поштовања за српски народ и војску –

Као што су Французи топло, срдечно, братски прихватили српске ратнике исцрпљене у готово непрекидним трогодишњим бојевима, тако су племените Францускиње матерински и сестрински загрлиле српску децу, оне девојчице и дечаке у дроњцима, гладне, збуњене и преплашене који одавно нису знали за родитељски загрљај јер су њихове мајке и очеве убили аустроугарски и немачки војници.

Француска је ову децу примила на своје груди.

А те нејаке српске деце није било мало – близу четири хиљаде. То је била будућност Србије. Та деца су у последњем часу умакла потерама, прошла кроз многе заседе искрвављених ногу преко албанског крша, или су уграбила да измакну преко Солуна пре него што су бугарски војници пресекли комуникације. Нека од ове деце су из корпи исплетених од прућа, засута снегом, промрзла и гладна, пала у топли загрљај својих нових мајки и сестара.

То се не заборавља.

У варошима и селима пријем малих српских избеглица био је искрен и топао. Представници власти, школа, општине, многе племените жене које су за тре-

нутак оставиле своју децу – дочекивале су српске малишане поклонима и цвећем, поздравним говорима, којима су их храбрили и уливали им наду у скору победу српских јунака на новом фронту и повратак у њихову отаџбину.

Француски парламент је одобрио знатну суму новца за смештај и школовање српске деце.

Размештену по школама, где су добила и стан и храну, окупану и одевену у нову одећу, нашу децу су одмах почели да обилазе њихови вршњаци Французи и њихове мајке.

Српски дан у Француској

У појединим местима основан је „Српски фонд“ у који је свако улагао колико је могао за побољшање услова живота наших избеглица. Управник једне фабрике одела оденуо је сву нашу децу и дао им хиљаду франака за трошак. Један имућан Француз уступио је дивну вилу у околини Париза за 20 наших дечака и девојчица и одредио своје две кћери да воде бригу о исхрани и васпитању те деце.

Било је то време кад је и Француској горео кров над главом и кад су француски синови крварили и

гинули на фронтовима против заједничког непријатеља. Многе француске школе, још од првог дана рата, биле су претворене у болнице, готово све постеље из интерната биле су реквириране за болнице, професори су у великом броју били на фронту, пристизала су деца из окупираних француских покрајина, а да не говоримо о малим Белгијанцима који су бегали од немачког покоља. Тај већ страшни приказ увећан је доласком српских избеглица.

Али, својом великом снагом, уз помоћ својих суграђана, и богатих и сиромашнијих, Француска је савладала све тешкоће начинивши својом ону познати стару девизу – „За најнесрећније највише љубави“.

Чувши да им Француска шири наручја – записао је један српски професор – неописана радост обузела је бедну децу исцрпљену на леденим путевима Албаније.

Сви ови дечаки и девојчице волели су Француску пре него што су крочили на њено тле.

„Још док сам била мала“ – писала је једна ученица – „мени су Французи изгледали као неки велики, диван и чудан народ. Зато, у праскозорје једног свежег децембарског јутра, кад

сам први пут назрела брежуљкасте обале јужне Француске, ја од свег срца поздравих ову земљу својих снова.“

Један датум остао је записан у срцима српске деце и српских војника на фронту: 26. март 1915. године. Тога дана у 100 хиљада француских школа приређен је Српски дан, посвећен слављењу Србије. Благородна Француска је једну племениту идеју – да у својим школама укаже поштовање својој далекој, верној савезници Србији, да у три милиона срдаца својих најмлађих синова улије симпатије и дивљење за српски народ, причајући им о његовој дубокој љубави за слободу и правду, о свим његовим патњама, о свим његовим тријумфима, о свим његовим надама. Била је то дирљива величанствена апотеоза нашег имена.

„Поздравите својим дубоким признањем“ – говорио је том приликом Албер Саро, француски министар просвете француској деци – „поздравите својим дубоким признањем, својом бескрајном захвалношћу оне који су били дивни, бодни и узвишени радници ваше будућности. Поздравите их и помозите им свачим што може да да ваше срце, ваша мисао, ваша рука... А нарочито кроз громогласни простор убилачких бојних окршаја, виши но громка тутњава митраљеза, нека ваш узвик љубави, ваш узвик братске нежности оде тамо, на Дрину, да ободри, да окрепи тај дивни народ, очеве и синове, мајке и кћери, старце и децу, док ускоро не куцне час кад ће, у име спасене цивилизације, заблистати над њима, усред сунца победе, свечано сведочанство захвалног човечанства.“

Јунаштво вредно као хлеб

Славни књижевник Морис Барес поручивао је француској деци: „Ученици и ученице, разумејте добро чему вас учи овај дан и ова година. Француски учитељи вам једногласно казују да је јунаштво нешто што је потребно у човечјем животу, и да народи живе од јунаштва као што живе и од хлеба. Зато што је за ових осам месеци јела тај крвави хлеб, Србија је заузела место међу првим народима.“

Мобилизација у Француској (извор: <http://www.rts.rs>)

Чувени професор и академик Ернест Дени у великом амфитеатру Сорбоне говорио је париској омладини „да је Давид оборио Голијата, да је Србија нанела Аустроји један од оних удараца који су смртоносни, удар од кога се неће опоравити“. „Сећате ли се“ – узвикнуо је Дени – „дивног Роденовог вајарског дела Божанска рука – једне огромне руке која меси глину из које излази новорођени свет? Србија је једна од пет прстију те божанске руке која прави будућност.“

С малим даровима које су ученици свих школа сматрали за дужност да приложе тога дана за српске ратне жртве, сакупљена је огромна сума – више од милион франака. Свуда, после предавања пропраћених одушевље-

ним усклицима нашем народу, ученици си певали српску химну и Марсељезу. Ученици основних школа такмичили су се ко ће што лепшим рукописом да напише: „Част и слава храбром српском народу, нашем пријатељу и нашем савезнику!“

Новине су сутрадан писале: „Никад ниједна земља није примила сличан дар у симпатији и дивљењу.“

Многи мали Французи упутили су тога дана писма пуна тоpline својим малим, непознатим вршњацима у Србији.

„Драги мали српски пријатељи, наша учитељица нам је баш сад причала јуначку и болну историју ваше земље. Нисмо хтели да пропустимо дан кад су сви мали Французи наших година научили да познају Србе и Србију, а да вам не кажемо колико вас волимо и колико вам се дивимо.

Ми смо, као и ви, мали ученици који

имају свога тату и свога великог бату на фронту: као и ви, ми знамо да они бране нас као и вас; ми имамо веру у крајњу победу која ће ослободити наше тле и вратити већој отаџбини вашу браћу из Босне и Херцеговине, нашу браћу из Алзаса и Лорена.

Чули смо и поновили лепа имена из ваше историје – Марка Краљевића и других јунака и нацртали смо на нашим свескама једну лепу српску заставу, па смо после врло брижљиво исписали: ‘Живела Србија! Дуг живот Србији!’“

— *наставиће се* —

– Пре сто година –

Епископ Платон (Јовановић) (1874–1941)

Видовдан 1915. године

Живораг Јанковић

Видовдан ове године више протиче у сећању на онај из претходне – о ономе шта се десило тога дана и какве последице су биле кроз целу протеклу годину уз јасно сазнање да се крај тада почетног заплета не назире. Живело се са помешаним осећањима никад и ни код кога до краја изведеним. У Србији тад је сваки желео да се тренутно стање протегне унедоглед и свест да може доћи до напада у најкраћем року. Нема назнака да је неко помишљао какве страхоте тек предстоје. И заклети песимисти нису имали снаге да оду тако далеко.

Централна прослава Видовдана је одржана у Саборној цркви у Нишу, као новој престоници земље, уз присуство чланова владе и дипломатских представника савезничких држава: „После архијерејске службе, свечан помен свима изгинулим српским ратницима у досадашњим ратовима. Служи нишки епископ Доситеј са дванаест свештеника и три ђакона... За време помена беседио је

архимандрит Платон о подвизима српских хероја, који су радили и гинули за стварање велике Србије.“ Сувише кратка вест за овакав дан и догађај, и скромно место у листу. Накнадно, као нека врста исправке јавља се текст: „Помену је чинодејствовао митрополит Димитрије уз учешће нишког владике Доситеја.“ У Београду помен је вршен у Вазнесењској цркви, потом „у свим армијским штабовима одржани су помени жртвама, палим за српску идеју... И мада није било званичне свечаности, услед ратних прилика, Ниш је још од ране зоре био обучен у свечано одело а на домовима лепршале су српска и савезничке тробојке.“

Поменути беседник Архимандрит Платон (1874–1941) је потоњи бањалучки Епископ-мученик страдао од зликоваца латинског обреда, за Србе кобне 1941. године. Може се рећи да овом беседом почиње и његов страдални пут, који траје много дуже од периода усташког безумља. По паду Србије остао је у земљи, што му

се по ослобођењу много замерало иако је за опште добро чинио што се у таквим приликама могло, те је и тада био прогоњен. У току Балканског рата био је војни свештеник у Комбинованој дивизији, а 11. децембра 1914. одређен за рад у школи. Те године живи у Нишу и Алексинцу.

Дневни лист *Политика* на сам дан Видовдана даје причу човека који је наводно тад био у Сарајеву и по коме атентатор Гаврило Принцип прво баца бомбу, па кад види да није успео – узима пиштољ. Прича је пре слика једног менталитета, него што би била сведочење савременика о тако важном моменту. Казивање има вредност само утолико што потиче од човека који се тог дана нашао у Сарајеву. Од самог централног догађаја он је толико далеко као и хиљаде људи оног времена. Његово сведочење почива на по ко зна који пут препричаној причи. Атентатор се по казивању овог „сведока“ тако „комотно“ понаша као да је на вежби. Чудно

је што се прича са толико нетачног па и немогућег чује годину дана после догађаја, кад се јасно знало већ два три дана касније како се десило. Потоње време није донело много новог.

Прича има стварну вредност у оном делу где говори о дивљању, погромима над Србима од руље, која почињу одмах по атентату и трају и следећих дана. Али, и ту се не среће нешто што већ одмах није било познато. Ипак, занимљиво је његово запажање о брзини и сложености муслиманске руље. Она ради „веома брзо, као да је све било унапред спремљено. Изађоше ванредна издања сарајевских листова.“

Сву пажњу и савременика атентата и потоњих одвлаче страхоте рата и тешко стечене победе. Судбине актера сарајевске драме – истрага, суђење, робијање су ван опажајног поља. Интерес за њих скоро да престаје већ са чином атентата због збивања на другој страни, кад време протиче у нагађањима да ли ће бити рата. И невољно и несвесно они су препуштени „својој судбини“ – оцена која се често код околине могла чути кад је у питању цео српски род.

Познато је да су главни актери Недељко Чабриновић, Гаврило Принцип и Трифко Грабеж као малолетне особе у тренутку извршења атентата осуђени на двадесет година робије и у децембру спроведени у Терезин на извршавање казне. Данило Илић, Вељко Чубриловић и Михаило Јовановић су осуђени на смрт и погубљени 3. фебруара. Група блаже осуђених спроведена је у затвор Мелерсдорф у близини Беча. Група већ осуђених осмог маја 1915. добија нову оптужницу (Васо Чубриловић, Цветко Поповић, Лазар Ђукић, Иван Крањчевић, Бранко Загорац). „Главна расправа била је одређена за 14. јун 1915. г. у Травнику. Много смо се обрадовали што ћемо отићи у Травник и видети другове. Спремали смо

се како ћемо на суду свашта говорити, јер смо иначе осуђени на вишегодишњу тамницу.“ До пута није дошло. Команда војних затвора известила је суд да за пут осуђених треба дозвола војног министарства, што у тренутним приликама није реално очекивати. На томе се и остало. Бивши затвореници разлоге неизвршења одлуке су сазнали тек после рата. Иначе, суђење у Травнику било је 14–26. јуна и процес се води против 65 припадника омладинског покрета.

У каснијим сећањима учесника смењују се слике сличних расположења. „Разместили смо се врло удобно и лепо... По доласку батерија је добила место за смештај и то за коње воћњак спровоу кафане, а за људе за подизање шатора одмах изнад овог воћњака где смо коње сместили... Топли лепи дани су пролазили. Ја сам сваког дана, пошто завршим редован посао, појახивао коња и обилазио...“ Одатле се види да се на терену и не слуту каква драма се збива на челу државе која се стара за припрему отпора нападачу и трпи подједнако тешке притиске од савезника.

Ближа је реалу и више одмерена оцена искусног официра на размеђу виђења обичног војника и стварног стања: „Затишје и лепо време па се не осећа оскудица. Оружје оштећено, одећа слаба, храна претежно добра, али има и жалби... Исхрана – у овом погледу није било никакве сметње и недостатака. Било је увек хлеба, меса, варива у прописаној количини.“

Овако изгледа део наредбе команданта Прве армије из јуна месеца: „Употреба траве за попасу. Употреба дрва за огрев, кување и остали радови, као год и одржавање здравља код људи има се вршити по познатим наређењима. Ко противно буде радио одмах треба предузети потребно законске мере. О пријему овог наређења одговорити одмах.“

Примећено је да савезнички војни изасланици из Србије ша-

љу прилично објективне извештаје својим владама. У њима доминира прилично повољна слика стања наше војске и зато српски посланик у Русији, Спалајковић „саветује да Врховна Команда буде с војним изасланицима опрезнија и да их убеђује у неспремност (војске).“

Дошло се до сазнања о посебним начинима аустријске обавештајне службе која сведоче да се ради о тешком противнику, толико преданом својој ствари и спремном на жртву до степена који се може лакше разумети код браниоца него код нападача. „Тајна војна полиција у Сарајеву, шаље у Србију шпијуне који се облаче у војничко одело и сами се предају да би им Срби слали извештаје о распореду српске војске.“

Прилика је да се сумира стечено искуство: „Код војника увидела се нарочита слабост у следећем: при наступању – извиђање, јављање и одржавање везе; при кретању – коришћење земљишта у циљу тајности; у борби – намештање гајке, оцена растојања и штедња муниције... Осматрање је код аустријске артиљерије врло добро и ниједан део наше пешадије не може да прође неопажено... Наши осматрачи метака обично остају даље уназад те је артиљерија често прекидала ватру из бојазни да не туче нашу пешадију... Дисциплина и тачност ватре много је већа код аустријске пешадије него код наше. Наша пешадиска ватра доста је неуредна и нетачна – војници високо гађају... аустријска пешадија и артиљерија у тешкој су вези и исту боље одржавају него наши... Наши војници по извршеном јуришу врло брзо излазе из руку старешина и у више прилика били су изгубљени златни моменти (нема гоњења)... У равници се аустријски војници много боље боре него на брдовитом земљишту... аустријска пешадија веома респектује дејство наших бомби и обично баца оружје и предаје се избегавајући бајонетску борбу.“

Међународна сарадња затворских свештенослужитеља

Фото: Презвиџер Глигорије Марковић / спц. срб

Човек је свуда и увек човек

Презвиџер Глигорије Марковић

Не може Енглеску да зна онај који само Енглеску зна :
 библијска истина да себе спознајемо кроз другог окупила је и ове године
 затворске свештенослужитеље земаља Источне Европе
 у Колеџу Св. Михајла у Кардифу.

Православни свештеници, али и свештеници других верских заједница које су биле под комунизмом из Русије, Грузије, Естоније, Јерменије, Румуније, Бугарске, Мађарске и Србије, узели су учешћу у програму који већ више од деценије организује Центар за капеланске студије из Кардифа. На овом програму су представљени најновији моменти и истраживања о старању у затворима, уз међусобну размену искуства, и неизоставне посете различитим затворима. Значај који овај програм има за организатора види се по томе што су сем високообразованих научника Центра за капеланске студије учешће узели највиши представници Националне затворске

службе, Главни капелан високопречасни Мајк Кавенох и Високи државни саветник за односе са Црквом Мартин Кетл. Овакви скупови сем примарних ефеката у виду сагледавања сопствених услова и других могућности деловања, размене идеја и искуства, отварају мноштво могућности за будућу сарадњу, подршку и заједничке пројекте на усавршавању бриге о затворенима. Истовремено, пошто се данас у затворима земаља Западне Европе налазе у великом броју страни држављани могућност овакве сарадње је корисна и на плану контакта са породицама, набавке верске литературе, али и контакта са затворским и правосудним системима различитих земаља, пошто су у

скоро свим европским државама затворски свештеници интегрални део затворског система.

Када се ради о затворским свештенослужитељима оваква сарадња је од непроцењивог значаја; без обзира на различите контексте, човек је свуда и увек човек, а изазови који се чине на први поглед различити, уствари су заједнички. Било да се ради о томе да су постављени одлични темељи за старање о затворенима, лошији, или да не постоје уопште, било да средства обезбеђује држава или верска заједница, Црква, било да је на добровољној основи, покретач рада у затворима је воља да се нешто учини, не само за припаднике своје вере, већ за добробит шире заједнице.

Богословски Колеџ Светог Михајла

Богословски Колеџ Св. Михајла основан је 1892. године донацијом Оливије Еме Талбот, члана једне од најугледнијих велшких породица. Сем оснивања Ема Талбот је обезбедила средства за његов непрекидни рад. Колеџ се налази у близини епископског седишта Дијецезе Ландаф. Током другог светског рата већи део зграда је срушен у нацистичком бомбардовању и обновљен је тек 1956. године. Од средине седамдесетих година 20. века сарађује са Универзитетом Кардиф преко Центра за капеланске студије који је водећа и најстарија установа овог типа у Уједињеном краљевству.

Изазови су заједнички

Када се ради о затворским свештенослужитељима оваква сарадња је од непроцењивог значаја; без обзира на различите контексте, човек је свуда и увек човек, а изазови који се чине на први поглед различити, уствари су заједнички. Било да се ради о томе да су постављени одлични темељи за старање о затворенима, лошији, или да не постоје уопште, било да средства обезбеђује држава или верска заједница, Црква, било да је на добровољној основи, покретач рада у затворима је воља да се нешто учини, не само за припаднике своје вере, већ за добробит шире заједнице. Где ово изостане како год сјајни услови били нема напретка.

Где нема воље, како год сјајни услови били напретка нема

Капеланство у затворском систему у УК

Уједињено Краљевство има три одвојена затворска система: Енглеску и Велс, Шкотску и Северну Ирску, и поред њих острво Ман са посебни законским решењима. Затворски систем Енглеске и Велса је од почетка свог формирања крајем 18. века тесно повезан са хришћанском вером, а данас важећа Затворска акта усвојена 1951. као обавезно особље сваког затвора наводе Управника, лекара и капелана. Данас се у 61 затвору Енглеске и Велса налази око 86.000 лица Традиционално, капеланство је од својих зачетака снажно укорено у Англиканској Цркви, али је у последњој деценији суочавајући се са изазо-

вима које доноси мултикултуралност, велики број верских оријентација и екстремизам, унеколико променило свој концепт. Данас у затворима Енглеске и Велса бригу воде тимови капелана на челу са главним капеланом, а њихова структура одражава верску структуру затвора. Постоје они који су запослени пуно радно време, пола радног времена, затим који долазе по позиву и плаћени су за то, а капелане запошљава Национална затворска служба у оквиру Министарства правде уз благослов и сагласност епископа или вође верске заједнице. Сем плаћених капелана организована је читава мрежа добровољаца која је снажна подршка раду капелана и практично је део ширег тима. Повезаност заједнице изван затвора са затворенима и њиховим породицама је један од важних елемената у раду капелана. Последњу деценију доста

је урађено да се развије и мрежа подршке за пријем након изласка из затвора кроз више капеланских организација. Помоћ при налажењу докумената, стана и посла, поновно окупљање породице и у најмању руку разговор о будућности, остављају снажан утисак бриге једних за друге и свести да сви деле исти простор и време, односно да смо повезани и да припадамо истој стварности. Погрешно би било помислити да је све ово само последица великог новца који се улаже у затворски систем. Последњих деценија непрестано се смањују трошкови и врше рационализације уз непрестани притисак Британског атеистичког друштва због трошења новца пореских обвезника на финансирање верских активности. На ово је одговорено изналажењем нових извора финансирања и све већег број обучених добровољаца. ■■

Вредности постављају стандарде којима тежимо

Вредности

Саша Велимир

Вредности, као једна од основних интеграцијских снага друштва у савременом животу, представљају мешавину различитих социјалних и културних опредељења.

Савремена друштва представљају мешавину традиционалних, модерних и постмодерних друштвених односа. Модернизација друштва се не дешава по аутоматизму, већ постепено, од друштва до друштва. Питање морала и вредности носи једно широко поље истраживања и озбиљну тему. Савремена друштва можемо сагледати и окарактерисати на различите начине, али сигурно и као друштво са кризом вредносног система. Вредности би требало да буду нешто што

поштујемо, према којима живимо, као и према којима радимо. Заправо, по њима би требало да се препознајемо, да нас по њима прихватају, цене и уважавају.

Човекове потребе и аспирације су свакодневно на снази, као и покушаји да им се удовољи. Поред тога вредности и ставови су нешто што нам је неопходно у животу. Грана филозофије која бави проучавањем теорије вредности назива се аксиологија. Њен значај се огледа у томе што је проширила значење овог појма и омогућила његово изу-

чавање кроз различите научне дисциплине (економију, право, морал, естетику, математику, психологију...). Појам вредности има широк спектар значења, а кроз различите дисциплине постављају се разнолика питања. Кроз филозофску призму, вредности означавају најопштија веровања о томе шта је и колико ваљано, пожељно, корисно у односу на то шта је непожељно и недопустиво. Представљају апстрактне категорије, и сматрају се конструктима јер имају субјективни карактер. Социоло-

зи би се нпр. питали које културе (или нације, политичке партије, професије, или породичне структуре) стварају различите врсте вредности и ставова, и због чега?

Вредности се могу сагледавати као једна од основних снага интеграције друштва. Оне су корисне за проучавање човека, и њихова употреба је све учесталија пре свега у описивању социјалног понашања, управо због тога што вредности које се наводе у социјалнопсихолошким приказима укључују већи број социјалних ставова и тако обухватају шири обим социјалног понашања. Њих не можемо директно посматрати, и неопходно је знати да постоји нераскидива веза између нашег понашања, вредности и ставова.

Одређење појма вредности

Базични појам аксиолошких садржаја у друштвеним дисциплинама представљају друштвене или културне вредности. Вредности су схватања (или системи уверења) о пожељним начинима понашања, облицима активности и стањима у природи и друштву. Представљају мишљења или веровања о томе шта је значајно, исправно, истинито и чему треба стремити. Могу бити експлицитна или имплицитна, углавном традиционално наслеђена. Оне су појам сродан појму става, и чињеница је да су повезани, међутим нису синоними. Вредности су општије од става и имају утицај на формирање великог броја специфичних ставова. Њима се тежи, трајније

су и далекосежније. Кроз психолошка тумачења вредности се означавају „као диспозиције (или шеме) за одређено понашање и циљеве на чије остварење је понашање усмерено“.

Под вредностима се не подразумева увек иста појава ни у самој психологији. Некада се наглашавају као вредносни циљеви, као нешто што постоји

Вредности одређују карактер друштва и утичу на социјализацију личности. Оне постављају стандарде, заправо можемо их посматрати као идеале којима тежимо. Савремена епоха се карактерише сусретом, укрштањем и истовременим присуством свих временских димензија, док сама модернизација друштва носи са собом комбинацију вредносних опредељења, и неминовне промене које се одражавају на породицу, брак, родне односе, друштвене појаве и институције.

ван човека, док други пут као нешто у човеку, тежња ка одређеним циљевима. Према бројним теоретичарима, личност се упознаје путем вредности. Заправо, оне нам говоре о одређеним социјално релевантним понашањима, отуда су оне у неопходној употреби у изучавању социјалног понашања. Разликујемо личне и социјалне вредности. Социјалне вредности, којима се бави и социјална психологија, карактерише општост и друштвена релевантност. И заправо та општост може бити различитог степена. Оне се класификују на различите начине: Културне вредности, представљају релативно опште вредности које доминирају у некој друштвеној заједници и чине битне елементе културе те заједнице (материјалне, духов-

не, социјалне, индивидуализам, колективизам, итд.). Идеолошке вредности изражавају поглед на свет и друштво одређених друштвених група, класа и слојева и вредности које се тичу личне сфере и индивидуалног живота – лични циљеви, начин живота (хедонистичке вредности, утилитарне – материјалне вредности, сазнајне, естетске, итд.). Такође више посебних социјалних вредности може се интегрисати у још општију диспозицију (нпр. вредности као толерантност, индивидуализам, отвореност према новоме, и неке друге повезују се у општију вредност, у идеологију која се понекад означава као либералност). И идеологије које су већи системи општих вредности могу се повезати у још шири вредност о којој онда говоримо као о погледу на свет. Садржај социјалних вредности може бити различит и увек се односи на важне друштвене појаве. Могу постојати алтруистичке, утилитаристичке, макијавелистичке, политичке и многе друге вредности.

Карактеристике појма вредности

Путем социјалних вредности истражујемо често разне друштвено важне појаве. Сматра се да вредности настају тако што се одређени број појединачних социјалних ставова интегрише у већи број социјалних ставова, или у један општији став, док већи број повезаних вредности се повезује у систем вредности. Вредности се не односе као ставови на специфичне објекте или ➔

особе, већ су апстрактније. Оне су дубље уткане у особу, можда бивају и део структуре личности, и стога их је теже мењати. Теже их је открити кроз шеме понашања, јер склони смо да се позитивно или негативно понашамо према оним људима или стварима у односу на које имамо ставове, што се не може приметити и код вредности. Оно што их карактерише је и то да кад имамо одређене вредности онда то није много или мало, већ је потпуно. Ово поготово важи за моралне вредности (не верујемо у мало или много слободе или поштења, већ тежимо и верујемо њиховом потпуном остварењу). Као што видимо, оне не дозвољавају половична решења.

Током психолошких истраживања идентификоване су две важне функције којима вредности служе. Једна од њих представља стандард који руководи нашим понашањем. Нпр. они нам помажу да проценимо и просудимо, да нешто похвалимо или окривимо и осудимо. Док би друга функција била мотивациона, она се тиче компоненте која изазива наше стремљење ка стицању вредности, нпр. тежимо да будемо поштени. У овом смислу тежња ка испуњењу представља људску потребу. Ако вредности заузимају централно место у нашим животима онда ова потреба за стицањем стандарда савршенства бива појмовно везана за нашу потребу одржавања и подстицања самопоштовања.

Вредности као стандарди заједнице

„Вредности одређују приоритете и самим тим дају садржај и

структуру организацији живота у једној заједници. Оне одређују карактер друштва, деловање институција и утичу на социјализацију личности.“ Модернизација друштва поприма специфичне облике, тако да социјални и културни комплексни односи представљају комбинацију вредносних опредељења. Одре-

Често у друштвима паралелно егзистирају и различите вредности, заправо потпуно супротстављене. То је честа појава у транзиционим земљама, где имамо вредности премодерности, модерности и постмодерности, и унутар истог сегмента најчешће постоје различити елементи који су мешавина различитих слојева историјског времена, на нивоу индивидуалних и групних вредности, ставова и пракси.

ђене друштвене појаве и институције, као и односи, попут породице, брака, родних односа, религије мењају се и попримају другачије облике у реалним друштвеним оквирима. Често у друштвима паралелно егзистирају и различите вредности, заправо потпуно супротстављене. То је честа појава у транзиционим земљама, где имамо вредности премодерности, модерности и постмодерности, и унутар истог сегмента најчешће постоје различити елементи који су мешавина различитих слојева историјског времена, на нивоу индивидуалних и групних вредности, ставова и пракси. Постмодерне вредности углавном долазе са глобализацијским утицајем Запада, и оно што се запажа заправо је све веће продубљивање индивидуализма и развијања све већег поштовања индивидуе. Такође запажа се и све веће повећавање толеранције према разли-

читим моралним вредностима, јер толеранција сама по себи постаје највећа вредност савременог доба, како каже Рејмон Будон. „Савремена епоха се карактерише сусретом, укрштањем и истовременим присуством свих временских димензија, прошлости, садашњости и будућности.“ А наравно све се даље рефлектује и на породицу, породичне и родне односе, родитељство...

Вредности које желимо да поштујемо и примењујемо у животу одабрали смо у складу са временом у којем живимо. Оне постављају стандарде, заправо можемо их посматрати као идеале којима тежимо. На основу овакве поставке вредности, могли бисмо да закључимо да наше

понашање и ставови представљају производ вредносне оријентације. Имати, поштовати и живети одређене вредности у највећој мери је лична – индивидуална ствар, и говори много о свакоме од нас. Њих није могуће наметати, али с друге стране свако има потенцијал и капацитет да својим радом, понашањем и ставом буде пример. Подстицати себе, као и друге да будемо квалитетни људи, проактивни, вредни, поштени и пуни поштовања како према себи, тако и према другима требали би бити принципи и вредности којима се управљамо у свакодневном животу. Заправо, живети вредностима које вас праве бољим људима, како за себе, своју породицу, тако и за окружење и место на којем радите. ■■

– In memoriam: проф. др Радован Биговић –

У земунском Мадленијануму:

Представа у режији живота

Здање Опере и театра Мадленијанум у Земуну било је место једног посебног светковања навечерја празника Силаска Духа Светог на Апостоле. У организацији манастира Светог Архангела Гаврила у Земуну и Хришћанског културног центра одиграна је представа „Stand down са Небојшом Миловановићем“. Постојала су два повода: радосни спомен на пре три године упокојеног свештеника и професора Радована Биговића и обнова манастирског храма у Земунском парку. Великодушношћу глумца и позоришта Мадленијанум сав приход од карата је дат у сврху обнове храма.

Било је лепо видети испред позоришта и у позоришту лица из цркве, са Литургије, достојанственог изгледа; што је некако било у складу са речима о. Радована који је у проповедима љубазно спомињао да се не касни на Литургију, али и да се не занемари одмерено и лепо одевање јер је Литургија свечаност *par excellence*.

На почетку програма, присутне је поздравио настојатељ манастира Св. Архангела Гаврила свештеник Игор Батес. Подсетио је колико је Педесетница била омиљен празник оца Радована и да као посебан благослов доживљавамо то што се ове године дан његовог упокојења поклопио са празником. Потом је наступио глумац Н. Миловановић уз музичку пратњу групе „Ораси“. Занимљив уметнички приступ огледао се у форми интерактивне комуникације са публиком и личне приповести овог глумца кроз коју је указао на лепоту и чар родитељства, дома, породице, одрастања и васпитавања деце. Све је то било пропраћено његовим маестралним, духовитим, радосним и тужним рецитацијама песама Ршумовића, Петровића, Симовића, Антића и других. При крају програма, на сцену су изашли глумци Бранислав

Зеремски, Бојан Жировић, Небојша Илић и водитељ Александар Гајшек, који већ дуги низ година посећују манастир. Сваки од њих је из душе изрекао своја присећања на оца Радована. Као животни кредо празникољупца блаженоупокојеног – Зеремски је прочитао део текста „Дани живота и радости: феноменологија црквеног празника“ (Р. Биговић, *Полишка*, 91, 29173, 1995).

Било је то једно надахнуто, празнично, глумачко и поетско вече за незаборав, које нас је све поново озарило харизмом коју је поседовао отац Радован Биговић. Он је као магнет привлачио људе и,

како неко проницљиво спомену, „проговарао је многим језицима, тако да су га разумели и глумци, и књижевници, и сликари, и философи, као и било ко други“. Након представе, вече је употпуњено свечаном вечером у конаку манастира Св. Архангела Гаврила, на којој је био присутан и Епископ аустралијско-новозеландски Иринеј.

Сутрадан, након празничне Литургије и послужења у манастирском конаку, годишњи помен на гробу оца Радована служили су Архимандрит Иларион Лупуловић, свештеници Игор Батес и Божо Бакајлић, јерођакон Александар Суботић и ђакон Здравко Јовановић. У знак молитвеног сећања помену се одазвало мноштво верног народа.

Свим овим поводима проносиле су се приче о сусретима са оцем Радованом које, када би се редом написале, тешко да би у многе књиге стале. Довољно је било осврнути се на манастирски храм, бели мермерни споменик око кога су се топиле сузе и свеће, на људе након помена, тихи Дунав и старинске кровове са брда Гардош, уз цијук ласта у прелетима, да се сажме у души доживљај тог епског сценарија живота.

Зоран Мајић ■

Нова димензија: Хајдегер и националсоцијализам

Професор Зоран Андрић

Хајдегеров однос према националсоцијализму је тема над којом се већ дуже укрштају оштра копља и наставља контроверзна дискусија. Да ли је тачно да је Хајдегер, као што је то још 1988. г. његов ученик Ернесто Граси тврдио, „из својих теоријских основа извео своје националсоцијалистичко држање“? Француз Емануел Фај налази да је „Хајдегерово учење тотална идентификација са принципима хитлеризма“. Фај се децидирано ослања на дело чилеанског историчара Виктора Фаријаса. Фаријас је, да подсетимо, аутор памфлета о Хајдегеру, коме је Ханс Георг Гадамер опорекao сваку сериозност видеvши у њему оличење „гротескне површности“.

Досад се могло Фаријасу веровати или не, будући да је овај тенденциозно „скривао изворе“, како му Холгер Заборовски пребацује. Заборовски критикује Фајов поступак као „ненаучан“ – види: Denker, Alfred / Zaborowski, Holger (Hrsg.), *Heidegger-Jahrbuch 4 und 5 Heidegger und der Nationalsozialismus I/II*, Interpretationen Aufl./Jahr: 1. Aufl. 2010. Издавањем двају томова Хајдегеровој годишњака омогућује се увид у све сувисле изворе који се односе на ово омиозно поглавље филозофове биографије. Издавањем ових двају томова свако може стећи увид у протоколе и записе студената који су слушали Хајдегрове семинарске реферате између новембра 1933. и фебруара 1934. г. насловљеним *О суштини и појму природе, историје и државе*. У априлу 1933. Хајдегер је био изабран за ректора Фрајбуршког универзитета, а већ је у априлу 1934. поднео оставку. За време једногодишњег мандата Хајдегер је амбициозно

организовао „глајхшалтунг“. Тај једногодишњи филозофов интермецо је био, као трофеј, пропагандно инструментализован од стране националсоцијалистичке партије.

Хајдегер је своја предавања отказивао када би се она поклапала са терминима националсоцијалиста. Он је уверено апеловао за подршку националсоцијалистичких пројеката као гест „видљивог израза народне припадности“, што је благи еуфемизам за аријевску расну припадност. Са вођом студената се Хајдегер на мах саглашавао да приинтонирању четврте строфе Хорст Хеселових стихова националне химне – има да се уздигне десна рука, онако како то изискује ритуал „поздрава фиреру“.

Приређивач Заборовски истиче да је Хајдегеров син Херман Хајдегер, који је документима из приватног архивског наслеђа свесрдно потпомогао припрему документарног материјала, тврдио да Хајдегер није порицао своју инволвираност. Са друге стране, Хајдегеру је пошло за руком да на универзитету остану двојица јеврејских професора, као што му је пошло за руком да осујети ломаче неаријевских књига, које је требало, попут вандалског акта у Берлину, да буду инсцениране и у Фрајбургу. Карл Јасперс је у једном писму Хајдегеру величао „Ректоратски (инаугурациони) говор“, видеvши у њему „уверљиву супстанцу“ и величао чињеницу да Хајдегер налази „суштину универзитета оличену у идеалима ране Грчке“. Хајдегер је желео да „немачки универзитет“ постане „врховно начело и заштитник немачког народа у васпитању и дисциплини“. Хајдегер је, не спомињући ни Хитлера ни националсоцијалисте видео у

начелу „вође“ израз „снаге и најдубљег предназначења и највеће обавезе за самобитношћу“. Ханс Науман, оновремени истраживач германске митологије, препознао је у овом принципу предикате „водећег божанства“, бога Одина. Грецист Рихард Хардер је у Хајдегеровом „борбеном говору“ препознао идеал антике и платонистичке философије – „одлучно и нужно себе-у-време-ставити“. Бенедето Кроче је пак децидирано критиковао Хајдегеров „начин на који се философија постулира“ додавши: „Каква декаденција у поређењу са правим немачким филозофима, Кантом, Шелингом, Хегелом.“ Постулати попут: „Државно уређење почива на слободној, чистој вољи за слеђењем вођи односно за борбу и оданост“ или: „Народ и држава, бивство и биће, нераздвојиви су као што је нераздвојив народ од вође“ – почивају са једне стране на аналитичким фундаментима *Бића и времена* и на другој на премисама егзистенцијалне дијалектике историјских процеса које бисмо могли колективним децизионизмом назвати. У неким од постулата тог инаугурационог ректоратског говора коментатори препознају „хегеловску фигуру споја суштине и стварности“, а неки други и Ничеовог „натчовека“ (*Übermensch*). Заборовски вели да и мимо свих Хајдегерових каприола, овај не аргументује ни расистички ни антисемитистички. О биолошком расизму не може бити ни по коју цену говора. Фајова теза да је Хајдегер „легитимизовао“ Холокауст је апсолутно неодржива.

Након повлачења са места ректора, Хајдегер се повукао и открио „наклоност ка аскези дубоког ћу-

тања“. У писмима пријатељима из 1939. може се читати да су „све литерарне форме философског мишљења постале немогуће, али ‘шта је ново’ не могу да кажем“. Хајдегерово ћутање је био *rite de passage* ка новој философији. Посебност овог акрибички припремљеног издања примарних докумената са тумачењима које су припремили Заборовски и Денкер, састоји се у чињеници да су у њима извесни документи први пут објављени, рецимо Хајдегера преписка са Хугом Фридрихом или његови текстови о реформи универзитета, као што је и преглед рецепције његовог дела између 1933. и 1938. г. Документи о његовој денацификацији, односно списи о политичким назорима његове супруге Елфриде Хајдегер, објављују се први пут.

Да ли је Хајдегер био националсоцијалиста? Одговор одавно гласи: да. Он је 1. маја 1933. ступио у редове Националсоцијалистичке партије Немачке (NSDAP) и јавно говорио: „Немачки народ је сада на ивици поновног открића сопствене суштине и уздицања до славне судбине.“ Онај ко приватно бележи у свој *Дневник*: „Ми желимо да покрету дамо смер и могућност развоја ка изградњи света“, и онај ко се подвргава „духу националсоцијализма“, чији је задатак да разори дух грађанства – тај је без икоје сумње националсоцијалиста. Да ли је Мартин Хајдегер био антисемит? Одговор гласи, најдоцније од данас: да. У својим философским рефлексијама насловљеним *Промишљања* (*Überlegungen*), које је Хајдегер записивао између 1938. и 1941. г. у такозване *Црне свеске* (*Schwarze Hefte*), могу се читати многи записи о Јеврејима који омогућују недвосмислен закључак.

Онај ко „светском Јеврејству“ у дикцији расне реторике приписује „прорачунатост“, „жилаву окретност у рачунању, преметању и хаотичном мешању“ у борби против Немаца, следи начелу „искорењења бића из бивства“, односно испуњава многе антисемитске критеријуме. Да ли је антисемитизам био цен-

трални мотив у мишљењу Мартина Хајдегера или је реч о оболу духу времена, као једном типичном културнокритичком стереотипу?

Да би се ово објаснило неопходан је изврстан детаљнији прилаз. Пред нама је сада 1240 страница Хајдегерових *Промишљања II–XI*, које је он почео од 1932. г. бележити у *Црне свеске*.

Сада су објављени том 95 и 96 Хајдегерових целокупних дела (*Gesamtausgabe*) у којима су забелешке од 1938. до 1941. У њима је око 2000 страница досад необјављених текстова. Ове стенограме Хајдегерових мисли је припремио философ из Вупертала Петер Травни (Peter Trawny, *Hinweise und Aufzeichnungen. Bd. 95: Überlegungen VI–XI. Bd. 96: Überlegungen XII–XV*, Vittorio Klostermann Verlag, Frankfurt a. M. 2014). Петер Травни је шеф Института Мартина Хајдегера на Универзитету у Вуперталу у Немачкој. У овим записима у *Црним свескама* нису у првој линији групе лица или етнице на удару философске критике, већ културна политика, наука и масовни медији. *Црне свеске* експлицитно разматрају питање „расног принципа“ и, мада не директно, оправдавају расне законе Трећег рајха. За Хајдегера Нирибершки закони о раси „штите немачку крв“, као што се у наслову овога омиозног закона вели. Реч је о радикалној варијанти (приписане) ендегамије у Јеврејству.

После пораза у Првом светском рату немачки народ ће, бележи Хајдегер, доживети тријумфалну ренесансу изабављајући свет од катастрофе и, на првом месту, болшевизма. За Хајдегера нацистичко обећање препорода надраста немачке границе: очекивао је да нацизам постане антипод модерности, односно постигне „слом модерности“ и укине егалитаристичко омасовљење које је свој најпогубнији израз имало у Октобарској револуцији. Нацизам је за Хајдегера једна варијанта „новог времена“ у коме „метафизика модерне“ под различитим маскама војује. Нацизам постулира „нови почетак“ у култури и

Мартин Хајдегер (1889–1976) (фото: Википедија)

политици. *Црне свеске* су ратификација метаполитичког надања и сведочанство месијанских фантазми које су Хајдегера навеле да се прикључи Хитлеровој партији. Синоним модерности је субверзивност, будући да својим универзалним идеологијама (либерализам, демократија, комунизам) укида колективистичке и традиционалне везе које појединце уједињују као припаднике одређеног народа, а народ разлучује од његове територије и историје. У борби између Немаца, Руса (бољшевика) и Американаца за Хајдегера Јевреји једнако партиципирају у тој борби. Критика модерности ће неизбежно водити ка јеврејском питању. *Црне свеске* то потврђују: присутни у многим земљама и везани углавном за урбани живот, Јевреји су инкарнација „неукорењености“, „удаљености од тла“, што их чини субверзивним.

Обе цитиране публикације омогућују дубљи и диференциранији прилаз овој сложеној теми и отварају нову димензију у рецепцији ове омиозне епизоде у биографији врхунског мислиоца Мартина Хајдегера. Једно нам се чини извесним – да је убудуће незамисливо промишљати опус једне од најзначајнијих фигура на философском Олимпу, апстрахујући овај духовни бродолом, односно његову контаминацију националсоцијализмом. *Црне свеске* нас подсећају да Хајдегерове текстове ваља у контексту патологије 20. stoleћа читати и разумети. ■■

Ерик Фегелин

Наука, политика и гноза

Превео Данило Н. Баста

Београд : Досије студио, 2012
51 стр. ; 20 cm

ISBN 978-86-6047-077-7

Књига коју представљамо је текст приступног предавања професора Ерика Фегелина (3. 1. 1901 – 19. 1. 1985). У питању је аутор који је својим стваралаштвом у области права и политичке филозофије изузетно обогатио нашу епоху. Немамо простора да овде улазимо у биографске детаље. Али то што у Немачкој, Британији и Америци постоје престижни институти за истраживање његовог рада (сабрана су му дела, објављена у 34 тома), сведочи о научном значају професора Фегелина. Предавање забележено у овој књизи, одржано је 26. 11. 1958. на Универзитету у Минхену.

Гноза о којој Фегелин пише није неко езотерично учење које практикује некаква егзотична секта. Напротив „гноза“ о којој је реч јесте главна линија читавог европског мисаоног кретања. Њени адепти су сви најважнији филозофи 19. и 20. века, на чијој су мисли изникли политички покрети који су обликовали савремени свет. Гностички карактер главног тока модерне европске мисли и праксе некад је био позната ствар: просветитељство и идеализам још увек су били свесни свог корена. Тек у либерализму друге половине 19. века ова самосвест је помрачена. Осека духовне науке тада доводи до слепила: Маркс, Бакуњин и рани Лењин изгледају као нечувена новост. Гностички

покрет у својој револуционарној фази, више не препознаје самог себе. Европа није могла да предвиди комунистичку, фашистичку и националсоцијалистичку револуцију, јер наука није имала интелектуалног алата да изађе на крај са политичким феноменима који су остали не препознати у својој суштини. Други светски рат растрезнио је омамљену науку и нејасно стање разбистрило се услед шока. Међу многим другим и дело самог Фегелина дало је макар мали допринос томе. Из овог рада може се закључити да се новина јереси модерних гностика састоји у нечувено радикалном раскиду са читавом филозофском традицијом, и то под маском филозофије.

Политичку науку су засновали Платон и Аристотел и њен предмет тиче се услова егзистенције сваког човека у друштву. Истина о томе је: шта је срећа, шта је врлина, шта је праведност; и како живети у складу са том истином. Темељ политичке филозофије је „Periagogē“ окретање душе од пуких мњења ка Истини и Добру по себи. За разлику од ове платонистичке интелектуалне и егзистенцијалне конверзије и отварања за трансценденцију, гностичко кретање душе је покрет затварања за трансцендентни извор поретка у бићу. У предговору за *Феноменологију духа* Хегел исповеда: „Задатак који сам себи поставио јесте (...) да се филозофија приближи форми науке (...) да може одбацити своје име љубави према знању и бити стварно знање.“ Ако Хегелове изразе „љубав према знању“ и „знање“ повратимо у грчки извор добијамо: филозофију и гнозу, тако да пред собом имамо програм напредовања од филозофије ка гнози. Пример таквог напредовања јесте мисао Хегела, Ничеа, Маркса и Хајдегера. Ово модерно гностичко кретање душе започиње феноменом који је ду-

боко прожео савремена друштва а који је антици непознат. То је феномен „забране питања“. Наиме метод класичне политичке филозофије је анализа која има за претпоставку сазнање поретка бића све до његовог извора у трансцендентном бићу. Античко друштво јесте пружало отпор таквом терапеутском деловању филозофа, али никад ниједном Грку није пало на памет да забрани испитивање мишљења као такво. Маркс, међутим, по мишљењу Фегелина, чини управо то. Он конструише онтологију као у себи затворен процес природе. „Природа која постаје (...) у људској историји јесте истинска антрополошка природа“... а „историја је стварање човека помоћу људског рада“. Дакле, човек ствара самог себе. Тај процес је могућ ако човек суделује у бићу природе, пошто он своју сопствену природу има изван себе: у самој природи. Уколико се оспори ово изједначавање човека и природе, цео Марксов систем пада. Зато он не допушта такво питање и каже: „Ако питаш о стварању природе и човека, ти апстрахујеш од човека и природе...“ Али „напусти своју апстракцију, тако ћеш напустити и своје питање“. По Фегелину, овде питања појединца бивају сасечена указом спекуланта који не допушта да се његова конструкција омета. Маркс дакле зна да његов систем може бити оборен филозофским испитивањем, и то спречава гестом забране: „Када социјалистички човек говори, човек мора да ћути.“ Ово је прва карактеристика гнозе: насиље система над стварношћу. Гностичка душа се креће даље. Оно што је води је Ничеов *libido dominandi* – воља за владањем: „Владати и не бити више слуга неког Бога – то средство је преостало да се човек оплемени.“ Слично гностичима римског доба, за које су Прометеј, Каин, Ева и змија били симболи човекове еманципације од

тираније светског Бога, млади Маркс своју побуну поставља под исти стари симбол Прометеја који узвикује: „Мрзим све богове.“ Ова „филозофија“ више није сократовска припрема за смрт и суд. Филозофи више нису синови Зевса и Дике. Овде је у питању гностички мотив укидања стварности. Да би се докопао бића гностичар конструише свој систем. Али све док се оно вечно не може потпуно прожети оруђем унутарсветског сазнања, конструкција система остаје немогућа. Због тога Хегел изједначава супстанцију и субјект. Тако да истина сада лежи у захвату субјекта и круг је затворен. Да би конструкција у себе затвореног процеса бића била коначно довршена преостао је још један корак. Тај последњи корак на гностичком путу направио је Хајдегер. Он је временитост очистио од свих слика будућности. Ишчезли су и социјалистички човек и натчовек. Остало је само Биће (које се тумачи као *parousia* тј. присуство) испражњено од садржине, чијој моћи која нам надолazi треба да се повинујемо. Моћ бића долази на место моћи Бога а парусија обиља иманентног бића на место парусије Христа. Оваквом анализом најзад је добијен адекватан израз за означавање модерне фазе гностицизма. За разлику од хилијастичке фазе средњовековља и ренесансе, модерна фаза у историји западњачког секташтва може се назвати: парусијска гноза. Све ово је покушај да се несавршен поредак бића, замени „савршеним“. А по мишљењу Фегелина, такав покушај стварања новог света претпоставља уништење старог као претходно датог. А то опет захтева декапитацију бића, тј. убиство Бога. Савршена алегоричка изградња „новог човека“ јесу приче о Голему које се појављују у средњовековној кабили. Легенда приповеда како је пророк Јеремија са својим

сином Сиром, по кабалистичким принципима комбиновања речи, успео да створи живог човека – Голема. На његовом челу писало је: Елохим (Бог) емет (је истина). Али у рукама новоствореног је био нож којим је изрезао слово алеф (א) из речи емет (אמת). Када се прецрта први сугласник из речи емет – истина, добија се реч мет (מת) – мртав. Тако на челу Голема са ножем у рукама више није писало Бог је истина, него Бог је мртав. По Фегелину, „дијалектика свести“, „становиште иманенције“, „воља за чисту овостраност“ и друге сличне мантре савремене мисли, чуће се друкчије са легендом о Голему у ушима. Своју минуциозну анализу професор завршава разобличавајући Хегелову *Феноменологију „тај тагнит опус убиства Бога“*. За ову, по њему, „анти-филозофску“ књигу наш аутор тврди: „Она се мора спознати као дело магије и признати као једно од њених великих дела.“

Да смо ми били на овом предавању професора Ерика Фегелина, покренули бисмо нека питања и не бисмо отишли ћутке.

Да ли се у односу на какво правоверје модерна гноза одређује као секта? Не садржи ли Фегелинова огорченост на „јеретике“ који не поштују „онострану извор бића и његовог поретка“ опасну еквивокацију између „бића“ и „поретка бића“ и побожанствљење оба какво је својствено паганизму, а не хришћанству? Доживљај света као туђине и разумевање човека као странца у том свету јесте централна црта гностицизма али и правоверног хришћанства. Док је уништење претходно датог поретка бића: „старо прође“ и друго стварање: „све ново постаде“ већ чисто хришћански мотив и ту гноза нема шта да тражи. Смрт Бога је хришћански амблем *par excellence*. Стварање новог човека (кроз крштење) на основу смрти Бога (у Христу) је

иницијална тајна хришћанске вере. Док је иманентизација Бога у Христу, и Његово поистовећење у Светом Духу, са људском заједницом, конститутивна тајна Цркве (Света Евхаристија). Интензивирање ове иманенције јесте: парусија. Црква очекује долазак Онога који је већ ту – присутан. А Његово присуство је сама та Црква која га чека. Када потенциометар ове иманенције Бог окрене до краја, присутност Христа биће појачана до тачке физичке појаве, до пуцања старог поретка бића и промене свих и свега у „ново небо и нову земљу, где правда обитава“. Како сада неутрализовати почетни скандал који мучи Фегелина, и бацити ново светло на спорну „забрану питања“? Хришћанска есхатологија нас учи да овај свет нема истину у себи самом, нити просто у свом трансцендентном извору, већ у сопственом крају, који му је (таквом какав је) стран. Због тога се истина као таква не може извести из чињеница света. Она се у односу на светске факте поставља аксиоматски. Пошто се област истине и област чињеница не поклапају у потпуности, питања која оспоравају истину на основу чињеница, могуће је суспендовати, јер „Бог је изабрао ➔

(...) оно непостојеће (ta mi onta) да поништи оно постојеће (ina ta onta katargisi)“ – 1. Кор. 1, 28. На крају закључујемо: ако је девијација хришћанства код древних гностика била „лево скретање“, онда је Фегелиново правоверје „десно скретање“. Док су модерни гностици, којима се он руга, у ствари, хришћански ревизионисти античке дијалектике. Из чињенице да је ова књига у стању да читаоца испровоцира на свађу са аутором, треба закључити да је вреди читати и због тога је препоручујемо.

Јерођакон Александар Субошић

Нови број часописа

Православни мисионар (бр. 343)

Тема броја:
Блажени чисти срцем

ISSN 0555-0122

64 стр. ; 23 cm

Крајем маја месеца 2015. године из штампе је изашао нови број часописа *Православни мисионар* (свеска 3 за 2015. г., бр. 343), са тематским делом посвећеним теми јеванђелског блаженства – „Блажени чисти срцем“.

У новом броју читаоци могу прочитати текстове који се баве догматским и библијским темама, попут чланка о поштовању светих из пера о. Ц. А. Макгакина и текст о стражењу над собом Св. Теофана Затворника. У рубрици „Материк“ преносимо текст о. Георгија Папаварнаве о Светој Олги, док су у рубри-

ци „Старечник“ изложене поуке старца Јефрема Филотејског, за којима следи беседа на 125. псалм Св. Јована Златоустог. У рубрици о полемици са атеизмом налази се редовни прилог из пера А. Милојкова који се тиче заблуда приступа Ричарда Докинса, вође новоатеистичког покрета данашњице.

Нови број мисионарског гласила Српске Православне Цркве за младе у тематском делу доноси неколико чланака у којима се разматра тема јеванђелског блаженства које је услов боговиђења: „Блажени чисти срцем“ (Мт. 5, 8).

У оквиру тематског блока новог броја налазе се чланци домаћих аутора – В. Пекића и Д. Поповића – у којима се излаже православно поимање јеванђелских речи из подналова свеске; ту је и чланак В. Вицановића посвећен успомени на Свештеномученика Стефана Пурића, за којим следе преводи разматрања Патријарха московског Кирила и америчког свештеника о. Марка Вранеса на тему чистог срца; тематску целину броја закључује прилог о. Александра Р. Јевтића о подвижничком етосу Цркве као могућем одговору на егзистенцијалне проблеме који муче савременог човека.

У новом броју налази се и интервју – прилог о многодетној породици Грбић, док рубрика о савременој мисији Цркве доноси разговор са протојерејем Михаилом Лијем – последњим свештеником Пекиншке мисије. Текст о Јову Скадарском и краљици Јелени налази се у оквиру рубрике о светлим ликовима из историје СПЦ, а текст о руском манастиру Спасо-преображења у совјетско време у рубрици „Из новије историје Цркве“.

На крају се налази текст о учествовању хришћана у јавним забавама, а у оквиру рубрике „Сведочанства“ текст о оздрављењу младића чудотворним заступништвом Св. Василија Острошког.

Часопис *Православни мисионар* може се купити у храмовима Српске Православне Цркве, а о начину претплате можете се информисати преко адресе pretplata@spc.rs или на телефон +381 (0)11 3025 113.

М. Петровић

Хришћански Оријент: Арапско житије Светог Јована Дамаскина

У најновијем броју часописа *Akademie Aktuell* – Ausgabe 02/2015, који издаје Баварска академија наука у Минхену, објављен је извештај Еве Амброс, сараднице Института за грецистику и византологију, о припремним радовима на едицији списа Јована Дамаскина, у оквиру пројекта текстуално-критичке едиције. Арапском житију овог светитеља, у напетом луку између Византије и исламске

империје у успону, придаје се у науци посебан значај.

Арапско житије Св. Јована Дамаскина

Св. Јован Дамаскин је последњи заједнички свети отац Источне и Западне Цркве који је за собом оставио опсежно дело написано на грчком језику.

Сходно традиционалном датирању, Јован Дамаскин је рођен 650. г у хришћанској арапској фамилији, а умро је у дубокој старости, у 104. години. Његов родни град је био Дамаск, који је почев од 661. г. био резиденција и центар исламског царства које се ширило. На двору је Јован Дамаскин заузимао висок положај у ресору финансија, те је представљан и као веизир калифа.

Од 720. године повлачи се Јован Дамаскин у познати манастир Св. Саве Освећеног у близини Јерусалима. Ту је он „плетенијем словес“ сачинио химнографску лирику чудесне лепоте и написао богословске списе који сведоче о аутору као великом чувару црквеног Предања. Јован Дамаскин се посебно истакао својим пледоајеом за поштовањем икона, којим је засновао противаргументе иконоклазму своје епохе.

У књизи *Liber de haeresibus* описује Јован, међу првима, нову религију ислама која у његовим очима представља јерес.

Не једно, већ више житија

Не постоји једно, већ више житија која су стотинама година била превођена. Десет их је било написаних на грчком. Њих карактеришу придодате исплетене легенде и уткани украси, као и двоструки животопис Јовановог усвојеног брата Козме

Мајумског. Најомиљеније житије, као и велики број списа – преко 70 сачуваних рукописа – из пера су некаквог сродника, који је био означен као „Арапски оригинал“. За разлику од штедрог предања овог веома значајног грчког житија, траг арапског узора је задуго важио за изгубљен. Утолико је било веће чуђење научне јавности када је 1912. г. у једној едицији публиковано *Оригинално житије Јована из Дамаска*. Ово издање је убрзо постало мета оштрих критика. Са једне стране, због тога што није одговарало научним стандардима текстуалне едиције, али највише због насловљавања „оригиналом“, који је са извесношћу настао најмање 100 година касније од грчке верзије животописа. Захваљујући новијим палеографским испитивањима најстаријих рукописа грчке варијанте могла се окончати дуга контроверза са предношћу у корист арапске варијанте рукописа житија.

Историјски увод

У полемици око датирања арапског житија посебну улогу

је играо дуги историјски увод, који је омогућио да се реконструише датум настанка у коме аутор, монах Михаило, описује најезду Селџука и освајање Антиохије у децембру 1084. г. коју је он као очевидац доживео. Када је освајач султан Сулејман након три дана све заробљене ослободио, ово натприродно чудо монах Михаило је приписао молитвеној помоћи Јована Дамаскина. На срећу, само једну годину након овог догађаја он је отпочео да пише светитељево житије.

Едиција житија

Од објављивања арапског житија расправљано је у стручним круговима о потреби за новим издањем тог значајног текста, како у филолошком, тако и у књижевном смислу. Та очекивања ће се испунити радом Комисије за грцистичке и византијске студије (Kommission für gräzistische und byzantinistische Studien) при Баварској академији наука. Напореда са арапским житијем, већ се отпочело са радом на грчким житијима, чиме се нуди интересантна могућност компаративног читања. Најпре је, вели у свом извештају Ева Амброс, сабран најважнији материјал. Кроз тај подухват комисији је пошло за руком да арапској варијанти рукописа житија придода и прошири је текстуалним сведочанствима од 13. до 18. века.

При свему је важно истаћи још један веома значајан аспект: житије је изванредно сведочанство о преводилачкој делатности хришћана са прелаза из 11. у 12. столеће и процвату духовног живота на хришћанском Оријенту.

Пројекат Зоран Андрић

БЕОГРАД

Предавања на ПБФ

У организацији Студентског парламента, 20. маја 2015. г. на Православном богословском факултету предавање на тему „Уочи великог Свеpravославног Сабора“ одржао је проф. др Амфилохије (Радовић), Митрополит црногорско-приморски.

Два дана касније, 22. маја 2015. г., у организацији Парламента студената и Светосавске омладинске заједнице Архиепископије београдско-карловачке, на Православном богословском факултету предавање на тему „Да сви будемо једно!“ одржао је др Јован (Вранишковски), Архиепископ охридски.

Извор: <http://bfspc.bg.ac.rs>

БАЊАЛУКА

Нови доктор наука

На Филозофском факултету Универзитета у Бањалуци, 30. априла 2015. године, јереј Драган Шућур одбранио је докторску дисертацију под називом „Српска Православна Црква у Босни и Херцеговини 1945–1958“. Чланови комисије били су проф. др Предраг Пузовић (председник комисије), доц. др Горан Латиновић (ментор) и доц. др Драгиша Васић. Комисија је на крају одбране закључила да докторски рад јереја Драгана Шућура представља значајан допринос истраживању положаја СПЦ у комунистичкој Југославији.

Јереј Драган Шућур аутор је две књиге и петнаестак радова из историје СПЦ. Сарадник је на пројекту *Енциклопедија Републике Српске*, а учествовао је и на неколико међународних конференција. Живи у Бањалуци и ради као војни свештеник у ОС БиХ.

НИШ

Музички едикт

У Нишу је, са благословом Епископа нишког Г. Јована, 31. маја 2015. г.

у сали Светосавског дома отворен 4. Међународни фестивал духовне музике „Музички едикт“. На почетку фестивала нишкој публици обратио се градоначелник Ниша проф. др Зоран Перишић, изражавајући задовољство што је град Ниш домаћин овакве манифестације. Градоначелник је истакао да је одлуком градског већа фестивал проглашен званичном градском манифестацијом. Фестивал је отворила својим надахнутим говором проф. др Даница Петровић, дугогодишњи директор Музиколошког института САНУ. На првој фестивалској вечери наступали су хорови: Дечији ансамбл НЦПД „Бранко“, вокална група „Бели анђео“ и академски хор „Collegium musicum“.

Фестивал је трајао до навечерја празника Светог цара Константина и Јелене, када је у сали Светосавског дома у Нишу одржано завршно вече музичког фестивала „Музички Едикт“. Поред великог броја угледних гостију, фестивалу је присуствовао и Епископ нишки Г. Јован.

Извор: *Епархија нишка*

ПАРИЗ

Нови доктор богословских наука

Нови доктор богословских наука је Јулија Видовић. Своју докторску тезу „Синергија између благодати Божије и воље човекове према Светом Максиму Исповеднику“ одбранила је 29. маја 2015. године на Католичком институту у Паризу пред следећим члановима комисије: са Католичког института био је Анри Жером Гаже (Henri-Jerome Gagey), председавајући, редовни професор догматског богословља, директор Истраживачке групе хришћанске антропологије; Ив Мари Бланшар (Yves-Marie Blanchard), ментор, редовни професор патрологије и светоотачке егзегезе; Шарбел Малуф

(Charbel Maalouf), доцент, патрологија; са Православног института Светог Сергија: Јост ван Росум (Jost van Rossum), ментор, редовни професор патрологије, и Никола Црнокрак, редовни професор Новог Завета и аскетског богословља.

БАР – РУМИЈА

Филм о Св. Јовану Владимиру

На Тројчиндан 2015. године на врху Румије пала је прва клапа дугометражног документарно-играног филма о Светом Јовану Владимиру, који се снима у продукцији Митрополије црногорско-приморске. Ако Бог да и снимање буде довршено по плану, филм ће премијерно бити приказан на празник Светог Јована Владимира, 4. јуна 2016. године.

Извор: *Митрополија црногорско-приморска*

БЕОГРАД

11. Духовске свечаности

У четвртак, 28. маја 2015. године, отворене су 11. Духовске свечаности на Калемегдану. Шест вечери песмом, игром и духовним беседама прослављан је празник Пресвете Тројице – Силазак Духа Светога на Апостоле. У предвечерје празника Светих цара Константина и Јелене, у порти храма Свете Петке и Ружице одржано је завршно вече 11. Духовских свечаности. На овим свечаностима је пред многобројном публиком програм изводило око две стотине учесника.

Извор: *сцц.срб*

БЕОГРАД

Филм „Богословија Светог Саве“

Богословија Светог Саве у Београду, у сарадњи са Телевизијом Храм, организовала је 26. маја 2015. године пројекцију филма „Богословија Светог Саве“.

Богословија Светог Саве једна је од најстаријих институција просвете у Србији. Настала је 1810. године на иницијативу Доситеја Обрадовића, а са пропашћу Устанка престала да ради. Богословију је обновио Митрополит Петар (Јовановић) 1836.

НА ПРАВОСЛАВНОМ БОГОСЛОВСКОМ ФАКУЛТЕТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ **Српска теологија данас 2015.**

Дана 29. маја 2015. године на Православном богословском факултету Универзитета у Београду протојереј-ставрофор др Предраг Пузовић, декан факултета, свечано је отворио седми годишњи научни скуп „Српска теологија данас 2015“.

У великом амфитеатру Богословског факултета декан је у поздравној беседи, пред учесницима овогодишњег скупа, професорима и студентима, истакао да је већ устаљена пракса да се на крају летњег семестра на овом факултету одржава научни скуп, који је од великог значаја за све професоре и студенте који – на овај начин – могу да представе своја истраживања на пољу богословља.

Декан је истакао да је са одржавањем научних скупова започето 2009. године, те да су сви зборници са научним радовима објављени и да су веома читани. Проф. Пузовић је нагласио да је учешће на овом научном скупу важно и због академског напредовања и због научног пројекта који се – захваљујући проф. Богољубу Шијаковићу – реализује на Богословском факултету.

Декан је, затим, упознао све присутне са издавачком делатношћу Православног богословског факултета и Института за теолошка истраживања у академској 2014/2015. години, и нагласио да је објављено 15 издања и да су спремни за штампу зборник радова са прошлогодишњег научног скупа, те научни часописи *Богословље* (прва свеска за 2015. годину) и *Philoteos* (за 2015. годину). Проф. Пузовић је рекао да је објављен зборник радова са научног скупа о Кирилу и Методију, а да је зборник радова са научног скупа о Првом светском рату у финалној фази пред публикавање.

На крају, декан је, уз захвалност свим учесницима, изразио наду да ће се и професори и студенти и у наредним годинама одазивати позиву Богословског факултета да учествују на научном скупу „Српска теологија данас“, који промовише нову снагу Цркве.

Затим су учесници, подељени у две групе, своје реферате представили научној јавности. После веома живе и плодноне дискусије завршен је научни скуп „Српска теологија данас 2015“.

Извор: <http://bfspc.bg.ac.rs>

године. Од тада ова школа траје. Током свог постојања, ова богословска школа изнедрила је из себе исповеднике и мученике, архијереје, многобројне свештенике, богослове и научне раднике. У филму о овој богословији поклоњена је пажња значајним догађајима из духовно-културне прошлости и осветљена су њена мисионарска зрачења у прошлости и данас.

Извор: *сцц.срб*

БЕОГРАД

„Сами“ – документарни филм о аутизму

У недељу, 24. маја 2015. године, на дан Светих Кирила и Методија, у Парохијском дому Храма Светог Саве на Врачару претпремијерно је приказан документарни филм о аутизму, под називом „Сами“, аутора јереја

Жељка Гардовића. У филму учествују Епископ аустријско-швајцарски Г. Андреј Ђилерџић, проф. др Ненад Глумбић, мр Љиљана Ђировић, психолог Ирена Ванић, Татјана Николајевић, родитељ из Вршца, Душан Јањанин, родитељ из Београда.

Аутизам је неуроразвојни поремећај који карактеришу значајна оштећења у области реципрочних социјалних интеракција и образаца комуникације, као и ограничен, стереотипан и репетитиван репер-

тоар понашања, интересовања и активности. У Србији живи између две и три хиљаде особа са аутизмом, али се претпоставља да је тај број знатно већи. Прецизних података нема, јер не постоји јединствена база података која би повезивала све референтне институције за дијагностику аутизма.

КИЈЕВ

Атос и словенски свет

Делегација манастира Хиландара, коју је предводио игуман Методије, учествовала је на Међународној научној конференцији „Атос и словенски свет“, која је одржана у Кијевско-печерској лаври (у Кијеву, у Украјини) од 21. до 23. маја 2015. г.

Конференција је била посвећена хиљадугодишњици руског монаштва на Светој Гори. Са благословом Митрополита кијевског и све Украјине Г. Онуфрија, у организацији светогорског манастира Светог Пантелејмона (Русика) и Међународног института атонског наслеђа у Украјини, на конференцији је учествовало више од 70 научника и учесника из Украјине, Грчке, Русије, Бугарске, Србије, Хрватске, Литваније, Пољске, Чешке, Словачке, Румуније, Молдавије, Велике Британије, Француске, Италије, САД.

На отварању скупа, хиландарски игуман Методије био је један од уводничара који је одржао поздравну беседу учесницима конференције. Током радног дела, предавање на тему „Хиландарска келија Светог Јована Златоустог на Светој Гори Атос“ одржао је јеромонах Доситеј (Радивојевић), сабрат манастира Хиландар.

Више информација о овом скупу доступно је на руском језику, на порталу Русский Афон – www.afonit.info, који је и званична информативна подршка скупу.

Извор: *сцц.срб*

У ХАГАБЕРГУ

Семинар о људским правима

На Народном универзитету у Хагабергу у Шведској, у трајању од 25. до 29. маја 2015. године, одржан је семинар о људским правима који је организовала Мешовита радна група Конференције европских цркава у сарадњи с представницима међународних организација у Бриселу. У раду скупа учествовало је преко 40 свештених лица, политичких и јавних личности и стручњака.

На овом скупу углавном су проучавани богословски основи хришћанског поимања људских права, слобода исповедања вере у систему основних људских права, актуелни аспекти заштите људских права у пастирском раду са затвореницима, емигрантима и представницима малих народа, као и нове иницијативе Европске заједнице, Организације за безбедност и сарадњу у Европи и Уједињених нација на пољу заштите слободе верских убеђења и вероисповедања.

Учесници семинара су имали прилику да се упознају с начином рада на прихватању избеглица из блискоисточних земаља, а водили су и разговоре са шведским комесаром за људска прва и члановима Међурелигијског савета Шведске. Током размене мишљења, учесници су наглашавали да у данашњој Европи мора постојати систем заједнички прихваћених вредности које почивају на многовековној традицији хришћанске цивилизације, без које је немогуће живети у условима глобализације.

Српску Цркву на овом међународном скупу представљао је Архимандрит Никифор (Миловић).

Извор: Московска Патријаршија / сш.срб

СИРИЈА

Уништене 63 цркве

Како преноси портал Информативне службе Српске Православ-

У ШТУТГАРТУ

Kirchentag – лаички сабор Евангелистичке цркве у Немачкој

Тридесет и пети „Кирхентаг“ одржан је четврти пут у Штутгарту, престоници Баден-Виртемберга од 3. до 7. јуна 2015. Званични назив скупа је „Deutscher Evangelischer Kirchentag“, дословно „Немачки евангелистички црквени сабор“, што бисмо могли посрбити пре као „народни сабор“, имајући у виду непремостиве еклисиолошке и канонске разлике у поимању појма сабора код православних и протестаната. Отуда би назив „сабор лаика“ могао бити компромисан предлог. Елен Ибершер, генерални секретар овог скупа лаика Евангелистичке цркве у Немачкој, вели да су два аспекта ове народно-црквене манифестације протестаната испуњавање духовном енергијом и вођење политичке дискусије.

У Мерцедес Бенц арени и у Ханс Мартин Шлајер хали у срцу Штутгарта окупило се око сто хиљада гостију-учесника и око четврт милиона пролазних гостију на богослужењима, заједничким молитвама, библијским кружоцима (заједничком читању Библије) и форумима за дискусије, на којима су учествовали реномирани теолози и политичари.

Мото овогодишњег сабора био је „Да бисмо стекли срце мудро“ (Пс. 90, 12). Тематска тежишта била су мир и избеглице, привреда и вредности, те демократија и вредности. Програм овог сабрања евангелистичких лаика износи 600 страница, доступних онима са афинитетом за модерне формате комуникација и у виду „Kirchentags App-a“.

Скупу су се пригодним излагањима обратили и бивши генерални секретар Уједињених нација Кофи Анан, савезни канцелар Немачке Ангела Меркел, вицеканцелар и министар привреде Зигмар Габријел, министар унутрашњих послова у Савезној влади Немачке Томас де Мезијер, председник Немачке Јоахим Гаук, социолог Хартмут Розе и многи други.

Контраверзној теми сексуалног идентитета посвећен је један форум, као и темама о којима не јењавају дебате за које се стара *Zentrum Gender* својим прилозима о полу, старости и перспективама теологије које се односе на питање родне припадности.

Унутар Евангелистичке цркве у овој области Немачке је веома јака струја тзв. „пијетиста“ (pietistischen Prägung) те је и однос овог крила херметичке спиритуалности био једна од тема на многобројним форумима.

Овај сабор лаика Евангелистичке цркве у Немачкој до сада је карактерисао децидирани екуменизам, те је претходних година међу гостима било и високих православних великодостојника, као и представника других конфесија и религија. Представници Православних Цркава су почев од 1972. г. *in continuo* узимали учешће на овим саборима. Отуда је зачуђујућа и необјашњива чињеница да на овогодишњу манифестацију нико од представника Православне епископске конференције у Немачкој – Orthodoxe Bischofskonferenz in Deutschland (OBKD) – није официјелно позван да узме учешћа на овом Кирхентагу. Одсуство званичних изасланика православних из OBKD (као треће конфесије по бројности у Немачкој, са више од 1,5 милиона „практикујућих“ верника) на овогодишњем Кирхентагу представља тешко разумљиви сигнал.

Прошћакон Зоран Андрић

не Цркве (спц.срб / spc.rs), 63 хришћанске цркве уништене су током неколико година ратовања у Сирији. Невладина организација Сиријска мрежа за људска права (SNHR –

sn4hr.org) објавила је извештај под називом „Хришћанске светиње на нишану у Сирији“.

Састављачи овог извештаја тврде да су током четири године рата цр-

кве уништаване и од опозиционих снага али и од владине армије лојалне председнику Башару ел Асаду.

Постоје контрадикторности: извештај помиње инцидент намерног скврнављења цркве у Касабу од владиних трупа; међутим, према „Ворлд воч монитору“ („World Watch Monitor“), исламисти из организације Ал Нусра одговорни су за тај злочин. Оно што је сигурно, упркос овим неслагањима, јесте чињеница да су хришћанске светиње на удару, да је сиријско хришћанство угрожено и да су хришћани ове донадавно толерантне државе прогоњени и под претњом истребљења.

У поменутом извештају наводе се и друга скрнављења хришћанских обележја и споменика. На пример, помиње се како су борци ИСИЛ одговорни за скрнављење хришћанских крстова. Борци ИСИЛ су одговорни за рушење бројних крстова, претварање две цркве у војне базе, итд. Међу злочинима које су починили екстремисти Исламске државе јесте и пљачкање цркава и уништавање икона.

Невладина организација SNHR, састављач овог извештаја, за ратне злочине оптужује и сиријску опозицију, и снаге ИСИЛ и друге екстремистичке групе, али и владине снаге, јер су сви „намерно циљали“ цркве, те „то није била колатерална штета“. Организација је такође уверена да је коришћење цркава за војне базе повреда међународног права.

Извор: *сџ.срб*

ЈЕМЕН

Бомбардовање оштетило римокатоличку цркву

Једна римокатоличка црква у Јемену озбиљно је оштећена током недавних ваздушних напада саудијских снага.

Цркву Безгрешног зачећа у Адену заузели су хутски побуњеници ра-

није у мају, а унутрашњост зграде је похарана. Ваздушни напади саудијских бомбардера, као подршка јеменској влади у њеној борби са побуњеницима, учинила је додатну штету овој грађевини.

Само је један римокатолички свештеник остао у Јемену, како јавља новинска агенција *Фидес*. Два свештеника су напустила земљу склањајући се од насиља, док један свештеник, који се налазио ван земље кад су започеле борбе, није могао да се врати. Двадесет чланова Мисионара добротворних друштава одлучили су да остану у ратом погођеној земљи ради помагања болеснима и сиромашнима.

Извор: *Catholic Culture / Инфо-служба СПЦ*

ЈЕРУСАЛИМ

Нападнут хришћански квартал

Становници хришћанског кварта у Јерусалиму жртве су честих напада екстремиста; у нападима који су се десили током маја месеца 2015. године нису оштећене само светиње, већ и куће хришћанских верника.

У уторак, 5. маја, три хришћанске организације у Јерусалиму – Омладина хришћанског кварта, Одбор за развој хришћанског кварта и Центар „Семе бољег живота“ објавили су заједничко саопштење у којем осуђују последње догађаје на територији чувеног кварта Старог града. Према наводима активиста за заштиту људских права, једна група је извршила варварски напад на хришћански квартал. Као исход, манастир Етиопске цркве био је оштећен заједно са неколико кућа и продавница које држе хришћани. Двојица екстремиста су уништили споменкрст на вратима канцеларије Етиопске митрополије.

Упркос чињеници што ово није први случај напада фанатика, како јављају очевици, постоје нови алар-

мантни детаљи који „подсећају на стил ИСИЛ“. Тако су нападачи, које је полиција већ идентификовала, узвикивали разне погрдне речи против „обожавалаца крста“ и „поштовалаца Тројице“, што „није типично за палестинско друштво“, према речима познавалаца прилика.

Извор: *ОСР / сџ.срб*

САРАЈЕВО

Позив на помирење

Једнодневна посета поглавара Римокатоличке цркве папе Фрање Сарајеву 6. јуна 2015. г. започела је пријемом у Председништву, приликом које је изражена жеља да папа подржи БиХ на њеном европском путу. Папа је у свом обраћању нагласио да је БиХ „интегрални део Европе“.

Ово је друга посета једног папе Сарајеву: пре 18 година папа Јован Павле II (1978–2005) допутовао је у посету овоме граду. У своме обраћању папа Фрања је апеловао на народе и припаднике различитих религија да воде дијалог.

Премда сарајевска јавност и није много обраћала пажњу на високу посету, римокатолички верници су прихватили посету свога светог оца са искреним одушевљењем: дуготрајним аплаузом 65.000 верника окупљених на стадиону на Кошеву срдечно је дочекало папу док је долазио да одслужи мису.

„Мир“ је био тема папине проповеди. Папа је подсетио да се у свету води такорећи трећи светски рат, и да је све више и више оружаних сукоба у свету. Поновивши узвик свога претходника „Никад више рат!“ изазвао је силне овације присутних. После мисе, папа се сусрео с бискупима ове земље, свештенством, монаштвом, семинаристима, теолозима... Папа се такође сусрео и са представницима Православне Цркве.

Извор: *Инфо-служба СПЦ*

У ВИСОКИМ ДЕЧАНИМА

Празник Вазнесења Господњег

На дан празника, 21. маја 2015, у манастиру Високи Дечани, славским Евхаристијским сабрањем началствовао је Митрополит скопски Јован уз саслужење Епископа рашко-призренског Теодосија, Архимандрита Саве, игумана Високих Дечана, Архимандрита Стефана, игумана Зочишта, Архимандрита Илариона, игумана манастира Драганац, и великог броја свештеника и свештеномонаха Епархије рашко-призренске.

Након прочитаног Јеванђеља, Архиепископ Јован обратио се вернима беседом тумачећи јеванђељске поруке и указујући на смисао и значај празника. У току Литургије, Владика Теодосије је рукоположио у чин ђакон Драгана Ђукића из Косовске Митровице. Учесће у Литургијском сабрању узеле су и монахиње манастира Грачаница и манастира Успења Пресвете Богородице из Ђаковице, ђаци и професори Призренске богословије, као и верни народ из Косовске Митровице, Грачанице, Осојана, Клине, Призрена, Гораждевца и других крајева наше земље. Прослави Спасовдана у манастиру Високи Дечани присуствовали су и амбасадор Краљевине Норвешке Јан Брату, заменик премијера у покрајинској влади Бранимир Стојановић и представници КФОР-а и Унмика.

Извор: Епархија рашко-призренска

У ЗАГРЕБУ

У хришћанском духу

На празник Вазнесења Господњег, 21. маја. 2015. г, Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије примио је у прву званичну

У МИТРОПОЛИЈИ ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКОЈ Црква је у Црној Гори данас на распећу

У проповиједи на Св. Арх. Литургији у Цетињском манастиру поводом празника Св. цара Константина и царице Јелене, 3. јуна 2015, Митрополит црногорско-приморски Амфилохије је казао да је седамнаест вјекова након Св. цара Константина Црква у Црној Гори гоњена и прогоњена. Владика је рекао да се Црква у Црној Гори налази на распећу.

Он је рекао да је проблем боравка свештенства у Црној Гори настао као последица лошег односа власти према Цркви и додао да власт то ради у име некаквог њеног партијско-племенског настројења.

„Намјесто да се угледају на цара Константина, који је имовину отету од Цркве Божије и храмове оскрнављене вратио Цркви, ови наши, иако хоће да иду у Европу, имовину црквену, која је опљачкана, неће да врате. И не само то, већ покушавају да нам отму храмове“, рекао је Владика и навео примјере храмова на Ђипуру и на Крушевцу у Подгорици.

„Сад покушавају да нам отму и ђивот Светога Василија Острошкога, а тиме, наравно, припремају и отимање и ђивота Светога Петра Цетињскога. Дај Боже да их Господ просвети часним крстом, константиновским, као што је цара Константина од многобожачког владара претворио у хришћанина, равноапостолног свједока имена Христовога и носиоца његовога часнога крста“, казао је Митрополит Амфилохије.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

посету у својој резиденцији на Светом Духу, надбискупа загребачког кардинала Јосипа Бозанића.

Пријему су присуствовали помоћни бискуп загребачки монсињор Иван Шашко и ђакон Драган Радић. Током срдечног сусрета разговарано је о односу Православне Цркве и Римокатоличке цркве у Хрватској и шире, као и о другим важним питањима.

Извор: Митрополија загребачко-љубљанска

У БЕЛЕГИШУ

Освећење обновљеног храма

Након вишемесечних радова на обнављању, Црква Преноса моштију Св. оца Николаја у Белегишу засијала је пуним сјајем, те је 21. маја, на Спасовдан, у присуству мноштва

верног народа, извршено освећење овог обновљеног храма, а потом је служена Св. Арх. Литургија којом су началствовали Њ. П. епископи: источноамерички Митрофан и сремски Василије, а у присуству Владике бањалучког Јефрема.

На предлог Владике сремског Василија, Св. Арх. Синод СПЦ одликовао је г. Ђорђа Радиновића, председника Општине Стара Пазова, Орденом Светог Саве за исказани труд и рад на обнови светиња СПЦ.

У ЕПАРХИЈИ ЖИЧКОЈ

Слава манастира

Манастир Жича, прво седиште Српске Архиепископије, 21. маја 2015. г. прославио је храмовну славу, Вазнесење Господње, Светим Евхаристијским сабрањем у древној светињи, којим је началствовао Епископ западноамерички Максим. Саслуживали су П. Г. епископи: жички Јустин и умировљени захумско-херцеговачки Атанасије, као и Архимандрит Тихон, игуман студенички, свеште-

Апел за помоћ

Оливера Благојевић, супруга протојереја Влада Благојевића, пароха при Храму Вознесења Господњег у Борчи, оболела је од тешког облика карцинома – мултиплот меланома и налази се на лечењу у Фленсбургу у Немачкој код проф. др Надежде Басаре. Трошкови лечења износе 51.000 евра. Како породица Благојевић није у могућности да самостално финансира трошкове лечења тражи и моли за помоћ институције и добре људе. У сврху лечења отворени су и наменски рачуни:

Динарски: Владо Благојевић. ЈНА 74а Борча,
Сврха уплате: лечење Оливере Благојевић
Број рачуна: 170-0010304917000-92;
Девизни: Vlado Blagojevic, JNA 074 A Borca Beograd Serbia
RS35170001030491700189
Unicredit Bank Serbia JSC
SWIFT address: BACXRSBG

ници и свештеномонаси Епархије жичке. У току светог богослужења, Епископ жички Јустин рукоположио је ђакон Бојана Сујића из Рашке у чин свештеника.

Након свечане литије око храма, славски колач преломио је Владика Атанасије, сабравши око себе мноштво деце у заједничкој радости свечаног празновања.

Извор: Епархија жичка

У ВИШЕГРАДУ

Сјећања на српске жртве

У Спомен-комплексу Стари Брод, у кањону Дрине између општина Вишеград и Рогатица, у недјељу 24. маја 2015, одржан је годишњи помен за око 6.000 Срба из источне Босне, које су с прољећа 1942. звјерски умориле усташе Францетићеве Црне легије, међу којима су предњачили муслимани из овог подринског краја.

Након Св. Литургије у спомен-капели, којој је присуствовао велики број потомака убијених Срба, протојереј-ставрофор Милорад Љубинац, уз саслужење два свештеника и једног ђакон, обавио је помен на спомен-обиљежју.

У краткој бесједи Љубинац је подсјетио на значај окупљања на овом стратишту, које је прије 73 године постало вјечита гробница српским мученицима.

„О овом злочину се није смјело причати све до 1991. године, али је сјећање на њега живјело преко

преживјелих Срба. Окупљајмо се овдје да свједочимо, да не заборавимо своју духовну снагу и културу, поштујући наше невинне жртве,“ поручио је о. Милорад Љубинац.

Извор: Мишројолија дабробосанска

У МАРИБОРУ

Свето богослужење

На празник Св. Кирила и Методија, 24. маја, свечано је прослављена храмовна слава у Марибору. Свету Арх. Литургију служио је Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије. Саслуживали су протојереј-ставрофор Милан Дудуковић, архијерејски наместник љубљански, протонамесник Братислав Ђорђевић, старешина Храма Св. Тројице у Параћину, јереји Саво Косојевић и Милан Јовановић, пароси мариборски, ђакони Зоран Радић из Загреба, Дејан Соколов из Параћина и Угљеша Пилингер из Вараждина. Евхаристијском сабрању присуствовало је око 250 верника из Штајерске, Коруске и Прекомурја.

Заједничку трпезу љубави обогатили су својим присуством гости из Римокатоличке цркве, надбискуп мариборски монсињор Алојз Цвикл и столни жупник Марко Вршич, као и мариборски градоначелник др Андреј Фиштравец, са најближим сарадницима, секретар Црвеног крста града Марибора г. Алојз Ковачич и многи други.

На крају сабрања, протонаме-

сник Братислав Ђорђевић је уручио мариборским паросима пригодну захвалницу за помоћ коју је ЦО Марибор упутила угроженом народу Параћина током прошлогодишњих мајских поплава.

У Марибору је постојао православно-славни Храм Св. равноапостолних Кирила и Методија, који је срушен 1941. године по личном наређењу Адолфа Хитлера. Ускоро би требало да започне обнова мариборског храма, а до тада богослужења се одржавају у просторијама парохијског центра.

Извор: Мишројолија загребачко-љубљанска

У ПРИЗРЕНУ

Слава Богословије

Свету Литургију, поводом славе Призренске богословије на дан Св. Кирила и Методија, у Храму Св. Ђорђа у Призрену служио је Епископ бихаћко-петровачки Атанасије уз саслужење надлежног архијереја и ректора Призренске богословије Епископа рашко-призренског Теодосија и великог броја свештеника и свештеномонаха. Присутнима у храму се обратио Владика Атанасије истичући значај опстанка и останка нашег народа на Косову и Метохији, али и подвига кроз који наш народ мора да прође да потврди своју веру.

У току Литургије Епископ Теодосије је рукоположио у чин ђакон Бранислава Денића.

Извор: Епархија рашко-призренска

У ДАЛМАЦИЈИ

На Тројице

На празник Силаска Светог Духа на Апостоле – Педесетницу, 31. маја 2015. г., Епископ далматински Фотије служио је Св. Арх. Литургију у Обровцу уз саслужење свештства и свештеномонаштва Епархије далматинске. У својој бесједи Епи-

скоп Фотије је честитао храмовну славу присутним вјерницима и нагласио величину и значај празника Педесетнице за све хришћане. После Св. Литургије освећено је славско кољиво, преломљен је колач и читане су Духовске молитве.

Извор: Епархија далматинска

У ПЉЕВЉИМА

Слава манастира

На дан када наша Црква прославља Силазак Светог Духа на Апостоле, Празник Свете Тројице, Педесетницу, у недјељу 31. маја 2015, Епископ будимљанско-никшићки и администратор милешевски Јоаникије служио је Св. Арх. Литургију у манастиру Свете Тројице у Пљевљима, чиме је ова древна светиња прославила своју храмовну славу. Саслуживало је свештенство и свештеномонаштво Епархије милешевске и Епархије будимљанско-никшићке.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

НА РУМИЈИ

Литија на Тројчиндан

На Тројчиндан, 31. маја, одржана је традиционална Румијска литија. Литија, предвођена Миланом Андоровићем и великим бројем младих Андоровића, те барским свештеницима Јованом Пламенцем и Младеном Томовићем, и ђаконом Марјаном Петковским, у Цркву Св. Тројице стигла је у зору, нешто прије пет сати. По древном обичају, уз појање празничног тропара, свештеник Јован Пламенац је са врха Румије крстом Св. Јована Владимира благословио све четири стране свијета. Литургију су служили свештеници Јован Пламенац и Младен Томовић, и ђакон Марјан Петковски. Након богослужења у Храму Св. Тројице, на Доцу од Румије одржане су спортске игре.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

У ВРАЊУ

Обнова Краљевог конака

У манастиру Св. Прохора Пчињског одржана је 1. јуна 2015. трећа по реду седница Одбора за об-

нову Краљевог конака, којом је председавао Томислав Николић, председник Републике Србије. У пратњи председника Србије био је и начелник Генералштаба ВС генерал Љубиша Диковић. Пре седнице, председник се поклатио моштима Преподобног оца Прохора и обишао Краљев конак у обнови.

Владика врањски Пахомије је захвалио председнику Николићу што се прихватио да поред свих дужности буде и председник Одбора за обнову конака. Епископ је такође захвалио и српској држави као и свима – јавним предузећима и појединцима – донаторима који су помогли досадашње радове на обнови конака, наводећи да је у обнову досад уложено око 20 милиона динара.

Након завршене седнице, председник Томислав Николић и Епископ Пахомије обишли су Спомен-костурницу у Сурдулици.

Извор: Епархија врањска

У МИКЛЕУШУ

Обнова мученичког храма

Храм у Миклеушу из XVIII века познат је нажалост по фотографијама насилног покрштавања православних Срба током Другог св. рата. У последњем ратном сукобу храм је страдао и до пре неколико месеци богослужења су у Миклеушу обављана у импровизованом параклису при парохијском дому. Са благословом Владике славонског Јована, Жарко Драгичевић, избеглица из Миклеуша, уложио је неопходна средства да се храм у његовом селу обнови. Поводом завршетка обнове, у недељу 31. маја, на дан храмовне славе, Владика Јован походио је ову светињу и у њој служио Св. Арх. Литургију. Преосвештеном Владици саслуживали су протонамесник Драган Гаћеша, надлежни

парох, протојереј-ставрофор Анђелко Саиловић, јеромонах Димитрије, настојатељ манастира Пакра, ђакон Владислав Голић из Београда и протођакон Милан Томашевић.

У току Литургије у чин ђакона рукоположен је Иван Аврамовић, клирик Пакрачко-славонске епархије, чиме је увеличано ово славље и чиме је добило додатну симболику: тамо где је рушено православље, сада је оно ојачано рукоположењем новог служитеља олтара Господњег.

На крају Св. Литургије одслужено је вечерње богослужење с литијом и коленопреклоним молитвама за благослов верног народа, све твари и васељене, а затим је Владика с домаћином господином Драгичевићем и његовом породицом преломио славски колач и освештао славско жито.

Извор: Инфо служба СПЦ

У СРЕБРЕНИЦИ

Да се не заборави

Код Спомен-костурнице жртвама усташког злочина у Сребреници служен је парастос за више од 250 српских цивила, које су усташе убиле на други дан православног празника Тројице 1943, и трећи дан Тројчиндана на Залазју. Представници Удружења погинулих, несталих и заробљених цивила служењем парастоса и полагањем цвијећа на Спомен-костурницу у Сребреници одали су почаст свим жртвама злочина. Према званичним подацима, у Сребреници и на Залазју убијено је 228 Срба, од којих 80 дјецe. Према незваничним подацима, у та два дана убијено је више од 250 српских цивила у Сребреници и околним селима. Тијела убијених накнадно су сакупљана и бацана у јаму на мјесту садашње полицијске станице у Сребреници. Године 1971, пренесена су у Спомен-костурницу наомак Сребренице. Овог пута је постављена и спомен плоча невиним жртвама.

Парастос је служио сребренички свештеник Александар Млађеновић у присуству потомака и других Срба из овог мјеста.

Извор: Срна

ПАРАЋИН

Писци за Намасију

Удружење мештана „Петрус“ организовало је књижевну колонију како би указали на потребу да се заштите средњовековни манастири у кањону Црнице.

Кањон реке Црнице код Параћина зову и Мала Света Гора, јер на простору дужине шест километара има десет манастира из 14. века. Неки од њих су, попут Намасије, у веома лошем стању.

До зидина манастира стиже се уском стазом уз Црницу. Песници из неколико градова Србије направили су поетски круг, први пут у оквиру књижевне колоније „Намасија“.

Учесници колоније желе да укажу на лоше стање манастира старог скоро седам векова. Мештани Забреге, окупљени у Удружењу „Петрус“ труде се да сачувају своју културну баштину.

Уз локалитете Блага Марија и Манасија, ово је најмлађи комплекс у долини Црнице. У протекле четири деценије мало је урађено на конзервацији и ресторацији овог манастира.

У најгорем стању је мутвак, који представља део некадашње монашке трпезарије. Ту се припремала храна, пекао хлеб, а пећи су служиле и за печење керамике. Протекле четири године, Стазом

петрушких монаха прошле су и тридесет три групе планинара који су, као и писци, желели да скрену пажњу на манастир Намасију.

Извор: РТС

У ЕПАРХИЈИ ОСЈЕЧКОПОЉСКОЈ

Слава вуковарске светиње

Вуковарска новообновљена Саборна црква 22. маја 2015. прославила је своју славу – Пренос моштију Св. Николаја Чудотворца. Свету Литургију служили су протојереји-ставрофори и пароси у Вуковару Душан Марковић и Јован Радивојевић, те ђакон Радован Арсеновић из Трпиње. Верници из Вуковара окупили су се овим поводом у својој мученичкој цркви у великом броју. У беседи, на крају Литургије, о. Јован Радивојевић, између осталог, истакао је значај васкрсења ове вуковарске светиње. По завршетку Литургије и славског обреда, приступило се трпези љубави коју су припремили овогодишњи кумови.

Извор: Епархија осјечкопољска

У НОВОМ САДУ

Посета на високом нивоу

Епископ новосадски и бачки др Иринеј примио је 4. јуна 2015. у посету амбасадора Немачке у Београду Хајнца Вилхелма.

У Владичанском двору у Новом Саду, током срдачног и пријатељског разговора о актуелним темама, саговорници су се дотакли и проблема који постоје у овом делу Европе, као и о потенцијалу хришћанства за развијање што човечијег друштва у Европи и у свету.

Извор: Епархија бачка

У БЕОГРАДУ

Признање о. Петру Лукићу

Старешина Саборне цркве у Београду, протојереј-ставрофор Петар Лукић, добитник је Златне значке Културно-просветне заједнице Србије, која се додељује за дугогодишњи допринос развијању културних делатности. Златну значку додељују Култур-

но-просветна заједница Србије, као установа културе од националног значаја, као и Министарство спољних послова Републике Србије – Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, а под покровитељством Министарства културе и информисања Владе Републике Србије. Признање је уручено проти Петру Лукићу 22. маја 2015. године на свечаности која је уприличена у Народном позоришту у Београду, на сцени „Раша Плаовић“. Укупно је уручено 50 признања, а међу добитницима су драмски уметници, прваци опере и балета Народног позоришта, музичари, сликари, књижевници, професори, новинари, истакнути уметници, привредници из Србије и дијаспоре. На челу жирија био је песник Милован Витезовић, а сама награда установљена је још 1976. године.

У ПАРАЋИНУ

Педесетница

Празник Силаска Светог Духа на Апостоле верници у Параћину славили су као славу града, јер је црква у Параћину посвећена Светој Тројици. Славље је почело литијом кроз град уз застајања на којима су читани молебани, а код споменика у центру града – посвећеног изгинулим ратницима из Првог св. рата – поменута су имена изгинулих ратника исписана на споменику. У цркви је након тога пререзан славски колач са домаћином овогодишње славе.

Након тога уследила је Света Литургија, после које су уз читање молебана присутни верници плели венчиће од свежје траве. Празновање је настављено у парохијском дому на ручку љубави.

Војислав Ружић

Апел за помоћ

Учитељица Емилија Рогошић (рођ. 1973) већ четири године болује од тешког облика рака. Пошто јој се стање погоршало, тренутно је на веома скупој, али неопходној, хемотерапији авистином. Лечење од којег јој зависи живот ће, по прогнозама доктора, трајати годину дана. Терапија која кошта 2.000 евра се прима на сваке три недеље, тако да је потребно прикупити укупно око 30.000 евра.

Због дуготрајног лечења Емина породица више нема средстава, па је њена школа – ОШ „Краљ Александар I“ из Београда, заједно са Еминим ученицима и њиховим родитељима – одлучила да покуша да прикупи новац за лечење ове увек насмејане учитељице, која је генерацијама ученика улепшала детињство. Прогнозе доктора су добре, али само ако успемо да прикупимо потребну суму новца.

Молимо вас да се укључите у акцију и помогнете да учитељица Ема добије тешку битку са опаком бо-

лешћу. Свака, па и најмања финансијска помоћ је веома значајна. У име Емилије Рогошић, њене деветогодишње ћеркице Теодоре и њене породице, молимо вас да о Еминој борби за живот обавестите своје пријатеље, бивше Емине ученике и њихове родитеље и све људе које познајете а који би могли да помогну.

Молимо вас да новац потребан за лечење од којег Еми зависи живот уплатите на њен динарски текући рачун код Alpha Bank (донација за лечење) бр. 180-1731010552412-02, или за уплате у еврима (EUR) на девизни текући рачун код Alpha Bank бр. 180-1731010552410-08.

За додатне информације о другим начинима достављања финансијске помоћи можете се обратити школи или координатору акције Драгану Златановићу на телефон бр. 063/307-081.

Храм гради нас Манастир Свете Матроне Московске

Упрелијепом и питомом селу Ритешићу на Вучијаку код Добоја већ неколико година гради се нови манастир у Епархији зворничко-тузланској, манастир Свете Матроне Московске.

Благословом Преосвећеног Владике Господина Хризостома, Епископа зворничко-тузланског, ових дана настављају се грађевински радови на овом манастиру. Прилика је да све људе добре воље позовемо да у границама својих могућности помогну наставак градње овог манастира. У прилогу овог текста су идејна архитектонска решења овог манастира.

Све информације о начину намјенске помоћи за ову свету обитељ можете добити на адреси:

Српска Православна Црква Епархија зворничко-тузланска
Епархијски дом: Ул. Патријарха Павла 40,
76300 Бијељина
Република Српска
Босна и Херцеговина

Или на контакт телефон:

тел: (+387) 055-222-300

факс: (+387) 055-210-960

и на e-mail Епархије зворничко-тузланске: ep.bn@teol.net

Приредила: О. Стојановић

